

IROF

Instytut Rozwoju
Opieki Farmaceutycznej

Stosunek farmaceutów i techników farmaceutycznych do szczepień przeciw COVID-19

Raport z badania

mgr farm. Paweł Konrad Tuszyński

mgr farm. Effiom Uman-Ntuk

mgr farm. Anna Moskwiak

opieka.farm sp. z o.o.
22.01.2021

3PG knowledge
delivered.

Słowo wstępne

W związku ze staraniami o umożliwienie wykonywania szczepień ochronnych przez farmaceutów, warto zadać sobie pytanie - jaki obecnie mają oni stosunek do samych szczepień, skąd czerpią wiedzę i czy potrafiliby przekonać pacjenta do potrzeby szczepienia, na przykład przeciw COVID-19?

Szczepienia w aptekach mają szansę stać się jedną z usług opieki farmaceutycznej, jednak poza potrzebą zniesieniem barier natury prawnej, kluczowa może być także zmiana osobistego przekonania do skuteczności i bezpieczeństwa szczepień.

Zorganizowaliśmy największe jak dotąd badanie, które miało na celu wstępne zanalizowanie postaw farmaceutów i techników farmaceutycznych wobec szczepień ochronnych, na przykładzie ich przekonań co do bezpieczeństwa i skuteczności szczepionki przeciw COVID-19. W niniejszym raporcie przedstawiono jego pełne wyniki oraz wnioski Instytutu. Mamy nadzieję, że przyczynią się one do prac nad wzmacnianiem roli aptek w profilaktyce chorób zakaźnych, a dla samych farmaceutów będą ciekawą i pouczającą lekturą.

mgr farm. Paweł Konrad Tuszyński

dyrektor ds. naukowych 3PG, kierownik IROF

Spis treści

1.	Cel i przebieg badania	3
1.1.	Tytuł zawodowy	3
1.2.	Płeć	3
1.3.	Staż pracy	4
1.4.	Rodzaj apteki:	5
2.	Wyniki badania	6
	1. Czy zaszczepisz się przeciw COVID-19?	7
	2. Czy masz jakiegóż obawy lub obiekcje co do szczepień przeciw COVID-19?	9
	2a. Jeśli tak, to jakie?	10
	3a. Jakiegóż inne?	12
	4. Jeśli nie, jak przekonasz do szczepienia swojego pacjenta lub kolegę/koleżankę z pracy, którzy obiekcje mają?	14
	5. Skąd czerpiesz wiedzę na temat bezpieczeństwa i skuteczności szczepionek?	23
	6. Szczepionka, która obecnie jest podawana pracownikom ochrony zdrowia, zawiera:	30
3.	Podsumowanie i wnioski	31

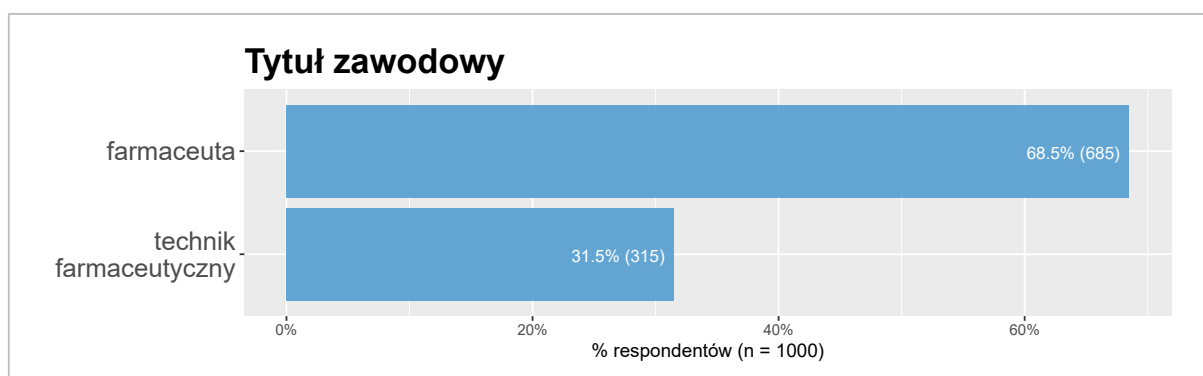
1. Cel i przebieg badania

Celem badania była ocena nastawienia pracowników aptek wobec szczepień przeciw COVID-19 oraz pośrednio wstępna analiza ich przygotowania do przekazywania pacjentom informacji na temat nowych szczepionek.

Badanie przeprowadzono z użyciem metodologii CAWI w dniach 29 grudnia 2020 r. - 7 stycznia 2021 r. Było ono anonimowe i wzięło w nim udział **1000 respondentów** - farmaceutów i techników farmaceutycznych. Z badania wykluczono osoby reprezentujące inne zawody medyczne. Techników farmaceutycznych uwzględniono z uwagi na fakt, że choć nie zakłada się ich angażowania w wykonywanie szczepień ochronnych, stanowią oni większą część personelu aptek i to z nimi pacjent ma najczęściej kontakt. Jednak z uwagi na odmienny tok edukacji, wyniki przedstawiono osobno dla tych dwóch zawodowych.

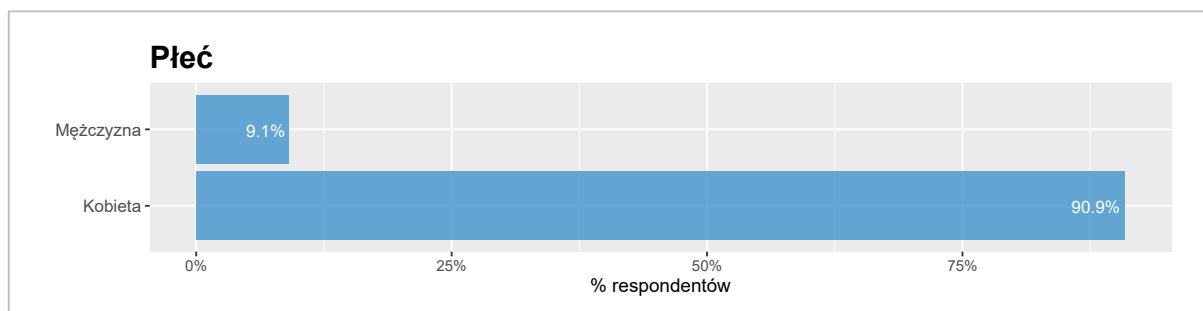
1.1. Tytuł zawodowy

69% respondentów stanowili farmaceuci, a 31% technicy farmaceutyczni.

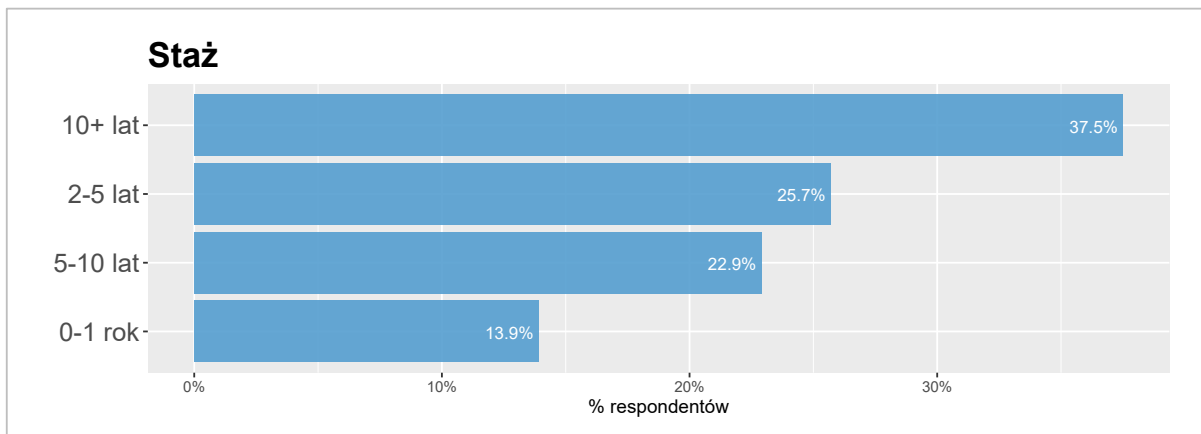
1.2. Płeć

91% respondentów stanowiły kobiety.

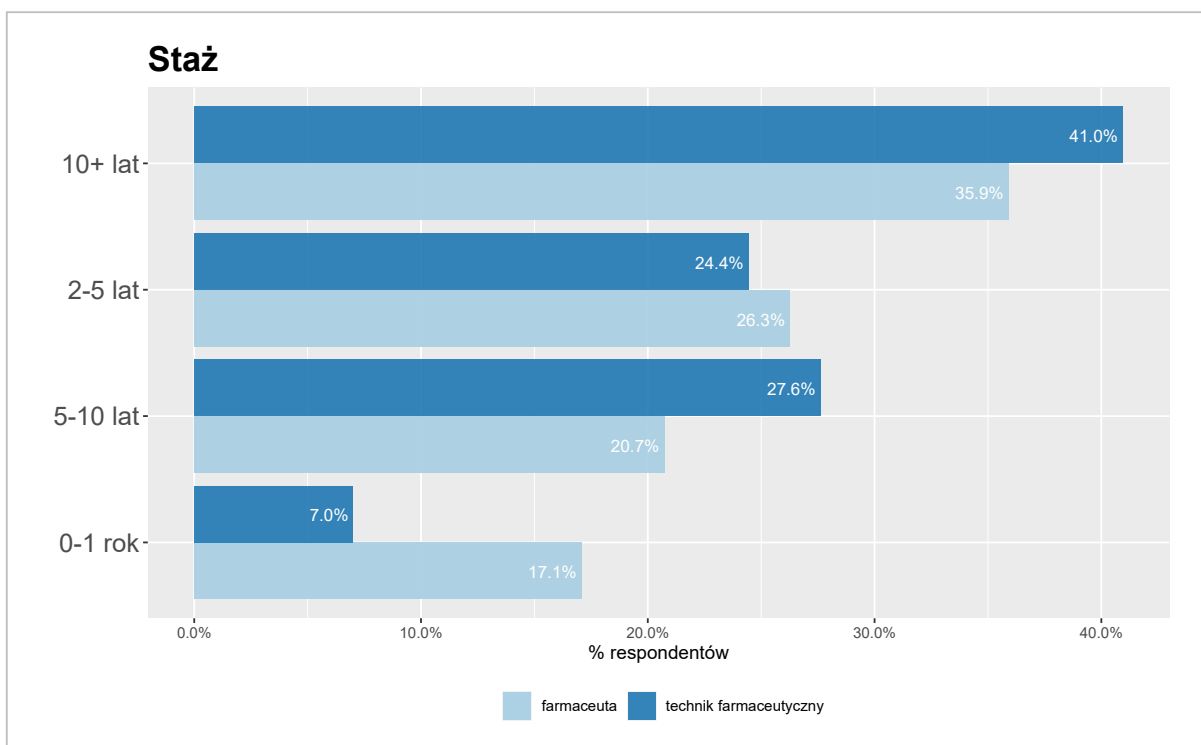

1.3. Staż pracy

Aż 38% respondentów to osoby ze stażem pracy > 10 lat. Osoby rozpoczynające pracę w aptece były w mniejszości (14%).

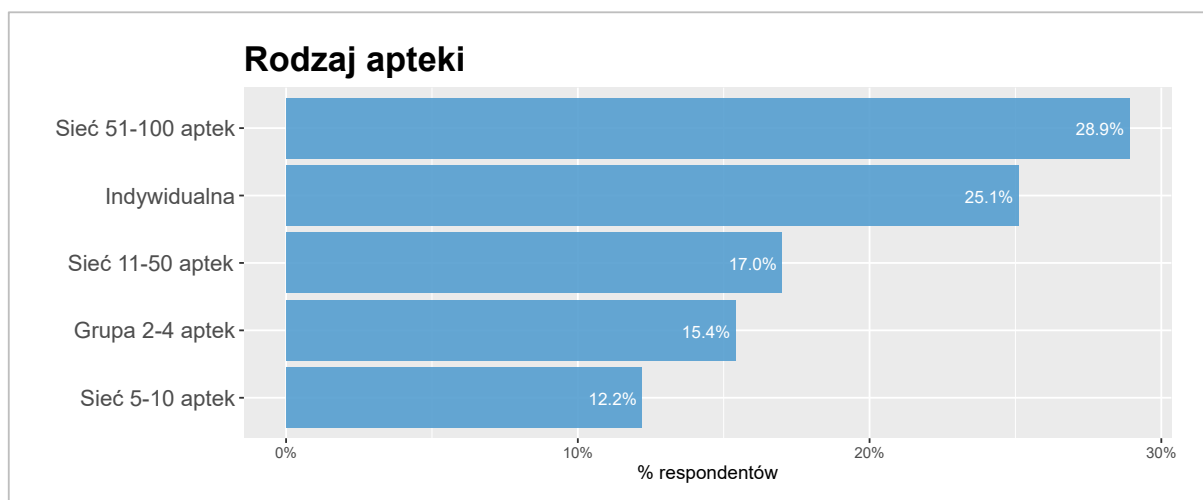

Podobnie wyglądał rozkład przy rozbiciu na 2 grupy zawodowe.

1.4. Rodzaj apteki:

Największą grupę stanowili **pracownicy aptek sieciowych 51+** (29%).

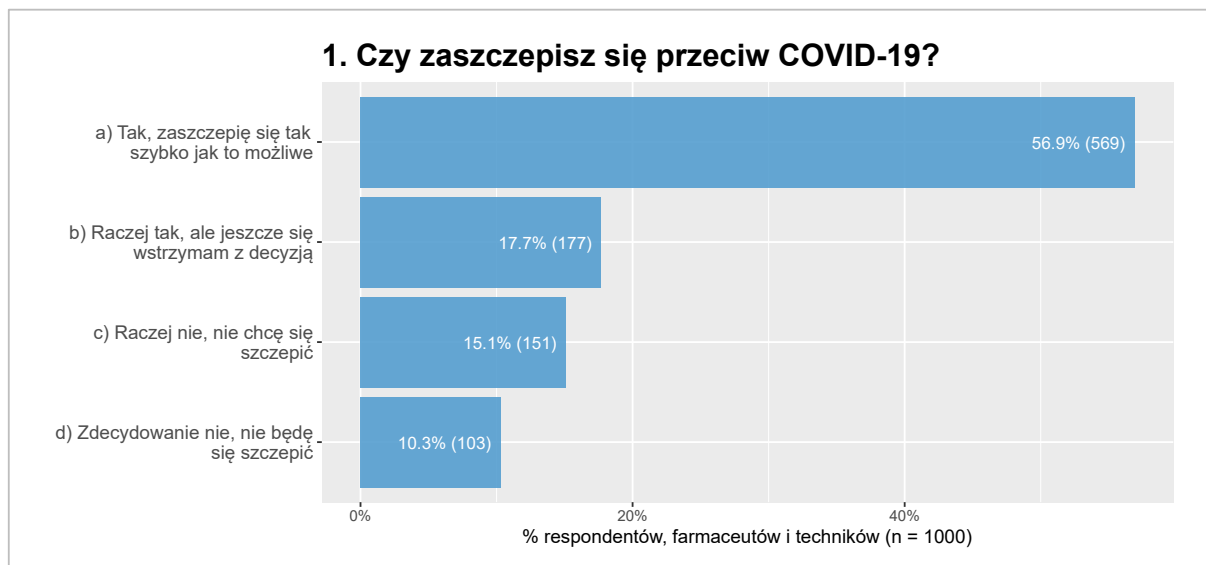
2. Wyniki badania

Farmaceuci i technicy odpowiadali na 6 pytań. Osoby, które wyraziły obawy względem szczepień przeciw COVID-19, pytane były o ich naturę, a respondenci, którzy zadeklarowali brak obaw, proszeni byli o przedstawienie, jak przekonaliby do zaszczepienia się kolegę lub koleżankę w pracy albo pacjenta.

1. Czy zaszczepisz się przeciw COVID-19?

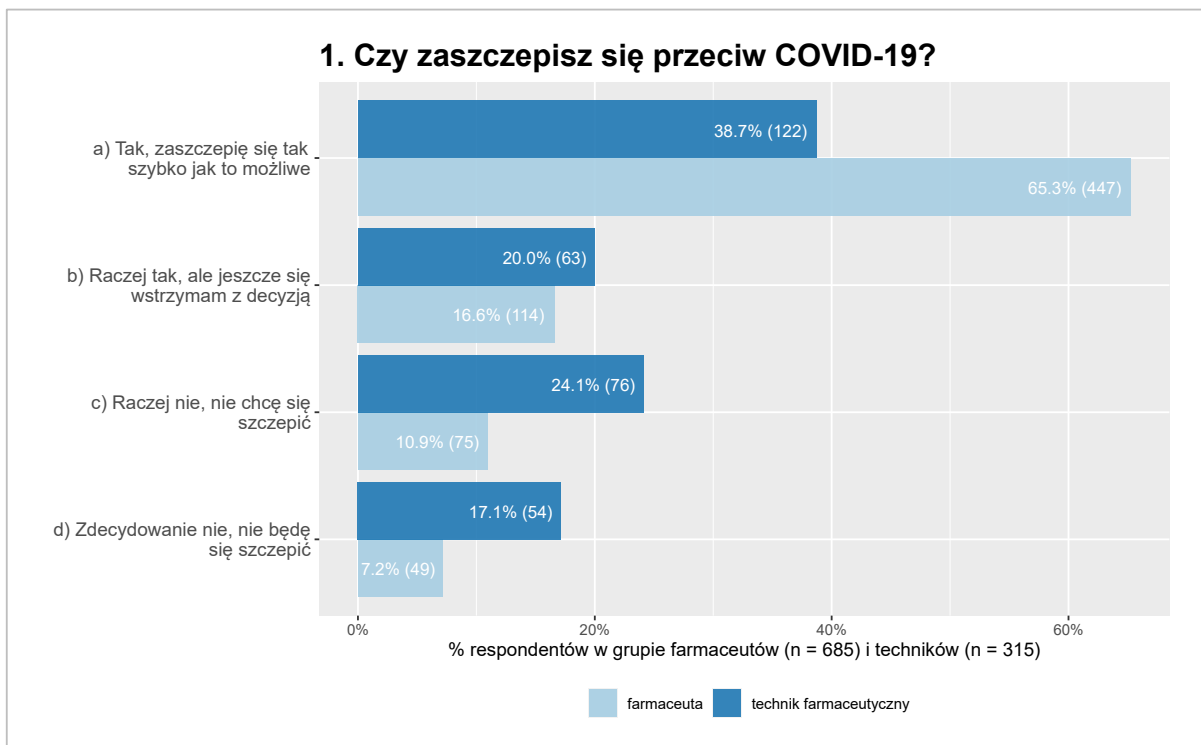
- a) Tak, zaszczepię się tak szybko jak to możliwe
- b) Raczej tak, ale jeszcze się wstrzymam z decyzją
- c) Raczej nie, nie chcę się szczepić
- d) Zdecydowanie nie, nie będę się szczepić

Udzielone odpowiedzi:

Komentarz: Prawie **75% respondentów** odpowiedziało, że zaszczepi się przeciw COVID-19 (tak lub raczej tak), 15% *raczej* się nie zaszczepi (i wstrzyma się z decyzją), a 10% respondentów oceniło, że zdecydowanie się nie zaszczepi.

Tylko **57% pracowników aptek** zadeklarowało, że zaszczepi się tak szybko, jak to tylko możliwe. Aby sprawdzić, czy na ten niski wynik miało wpływ wykształcenie, na następnym wykresie zestawiliśmy te same odpowiedzi w rozbiciu na dwie grupy zawodowe.

Komentarz: W grupie farmaceutów, **82%** z nich chciało się zaszczepić, a tylko **59%** techników udzieliło podobnych odpowiedzi.

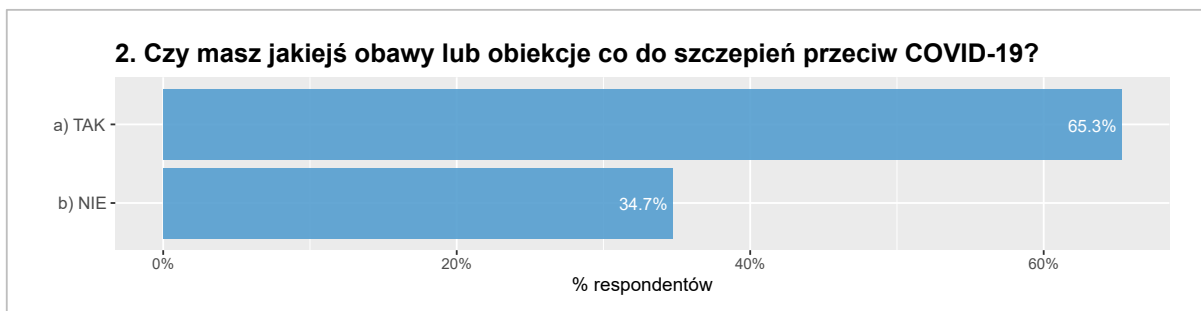
65% farmaceutów oceniło, że zaszczepi się najszybciej, jak to możliwe. Takiej odpowiedzi udzieliło tylko 39% techników. Aż 17% techników oceniło, że zdecydowanie nie będzie się szczepić - w grupie farmaceutów tylko 7% osób wskazało na tę odpowiedź. Z zebranych danych wynika, że znacznie więcej techników może być przeciwnych zaszczepieniu się, co jest niepokojące w świetle faktów, że to oni najczęściej mają kontakt z pacjentami, stanowiąc ponadto większą część personelu aptek.

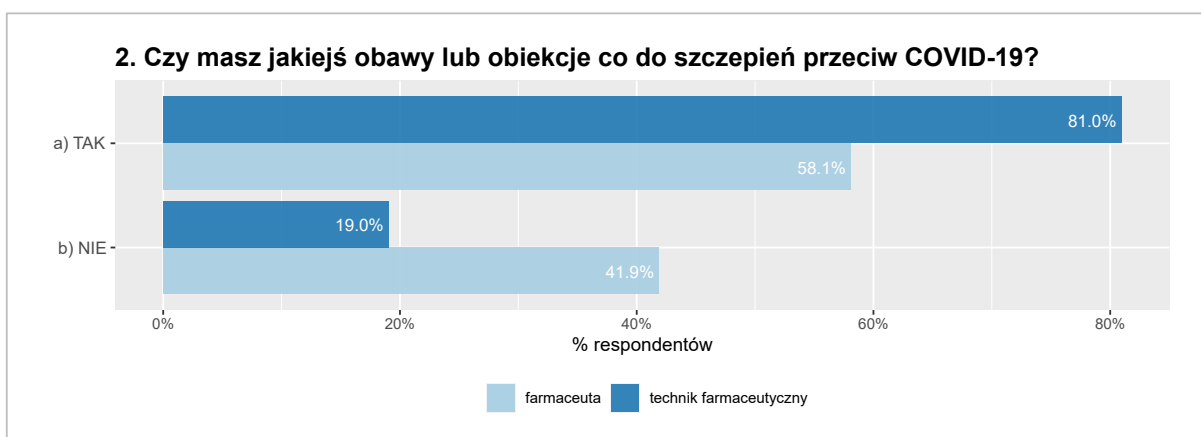
2. Czy masz jakieg3 obawy lub obiekcje co do szczepie3 przeciw COVID-19?

- a) TAK
- b) NIE

Udzielone odpowiedzi:

Komentarz: Aż 65% badanych wyraziło obawy lub obiekcje wzg3ednie szczepie3 przeciw COVID-19. W rozbiciu na dwie grupy zawodowe te same wyniki przedstawiono poniżej.

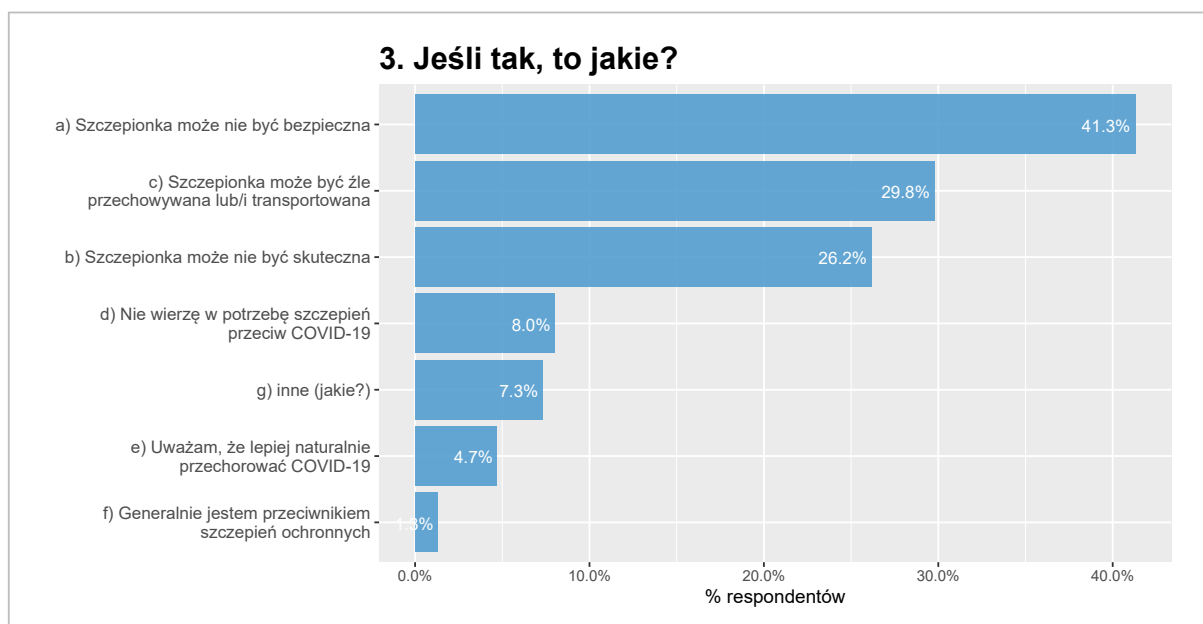

Komentarz: Podobnie jak w pytaniu 1., r3wnież tu wykazano duże r33nnice w podej3ciu do tematu szczepie3 w zależno3ci od wykształcenia. Aż 81% techników i 58% farmaceut3w wyraziło obawy lub/i obiekcje. Kolejne pytanie dotyczyło ich natury (w przypadku braku obiekcji, respondenci pytani byli o to, jak przekonaj3 koleżankę lub kolegę z pracy do szczepienia albo pacjenta).

2a. Jeśli tak, to jakie?

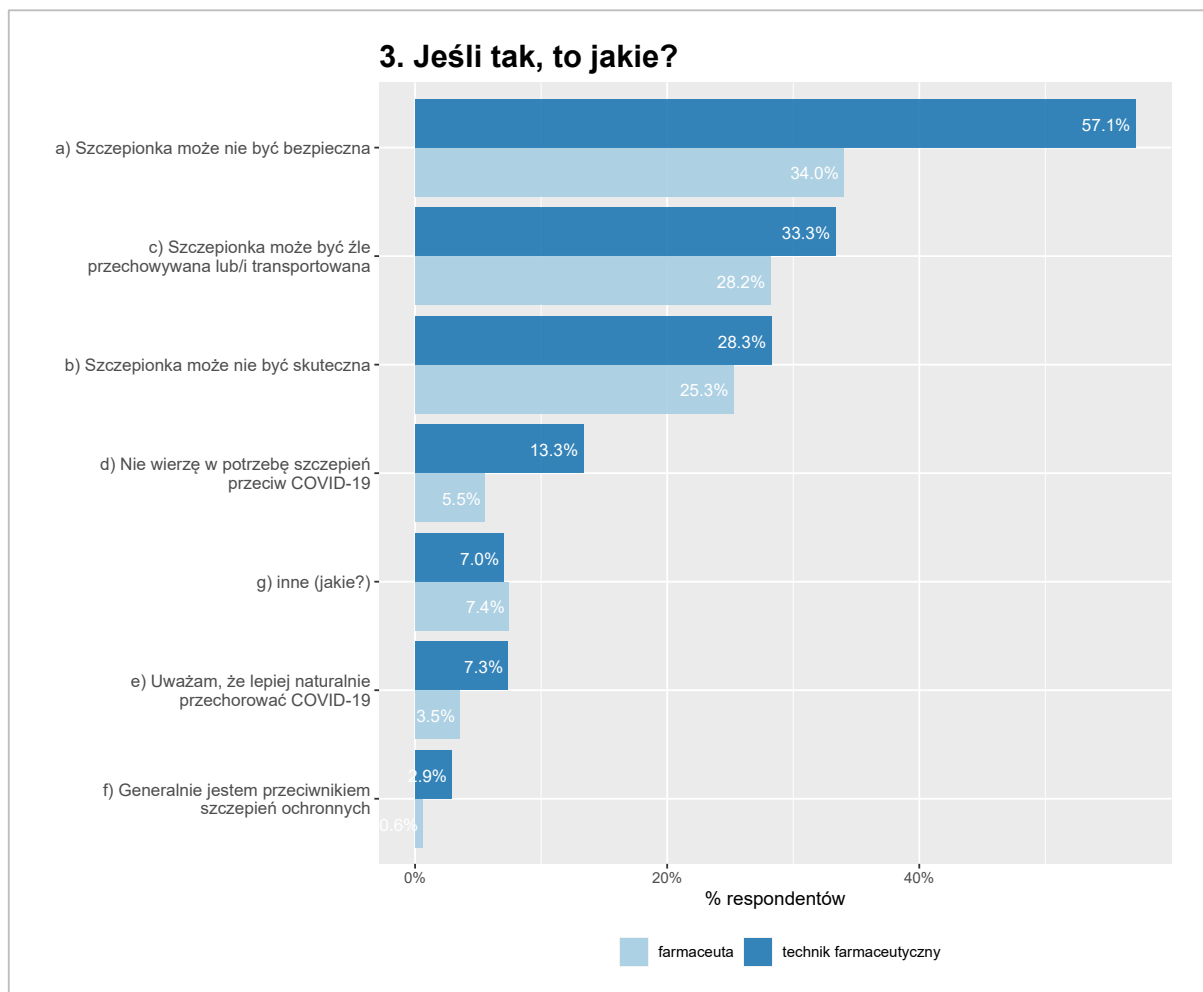
- a) Szczepionka może nie być bezpieczna
- b) Szczepionka może nie być skuteczna
- d) Nie wierzę w potrzebę szczepień przeciw COVID-19
- e) Uważam, że lepiej naturalnie przechorować COVID-19
- f) Generalnie jestem przeciwnikiem szczepień ochronnych
- g) inne (jakie?)

Udzielone odpowiedzi:

Komentarz: Aż 41% osób uważa, że szczepionka może nie być bezpieczna, 30% obawia się o ich jakość, a 26% o skuteczność. 8% osób nie wierzyło w potrzebę szczepień.

Również odpowiedzi na to pytanie rozbito na dwie grupy zawodowe, co przedstawiono na wykresie poniżej.

Komentarz: Aż 57% techników i tylko 34% farmaceutów wyraziło obawy o bezpieczeństwo szczepienia. Pozostałe obawy wyrażano w podobnym stopniu, z wyjątkiem przekonania do potrzeby szczepień, którego brak wyraziło 13% techników i 6% farmaceutów, 2 razy więcej techników uważa też, że „lepiej przechorować COVID-19 naturalnie”. Przeciwników szczepień ochronnych jako takich było niewiele, mniej w grupie farmaceutów. Respondenci mogli też zaznaczyć odpowiedź *Inne* i wymienić dodatkowe obawy, które przedstawiono w 3a.

3a. Jakie inne?

Udzielone odpowiedzi:

Akurat miałam nieprzyjemność przechorować w grudniu. Podobno przebyta infekcja daje odporność na ok 3 miesiące i trochę obawiam się szczepienia zaraz po niej. Rozważam wakcynację po dwóch miesiącach

Alergie i skutki długofalowe o których nie mamy pojęcia.

Badania nad szczepionką trwały zbyt krótko

Bezpieczeństwo szczepionki dla kobiety planującej ciążę.

Błędy personelu przy przygotowywaniu i podaniu szczepionki.

Boję się powikłań po szczepieniu

Boję się działań niepożądanych, szczególnie dla kobiet np problemy z płodnością. Szczepionka jest zbyt mało przebadana.

Boję się że zachoruję przed szczepieniem lub że mnie nie zakwalifikują

Brak pewności w kwestii bezpieczeństwa w ciąży

Brak przebadania grupy ludzi chorujących na covid 19 bezobjawowo, brak danych o długości trwania odporności po szczepieniu

Chcę poczekać na inne preparaty. Nie chcę się szczepić ledwo wprowadzonym preparatem. Możliwe że wprowadzą kolejne ulepszenia w szczepionce.

czy nie wpłynie na przebieg chorób przewlekłych (w moim przypadku autoimmunologiczna)

Czy szczepionka może powodować skutki uboczne widziane dopiero za kilka lat.

Długoterminowe (odległe) działania niepożądane

Długoterminowe działania niepożądane

Długotrwałe działania niepożądane

działania niepożądane, skutki uboczne

Działania uboczne odległe w czasie

Jest mało danych

Jestem astmatykiem i alergikiem

Jestem kobietą karmiącą piersią na ten moment są sprzeczne zalecenia z różnych instytucji dla mojej grupy.

Jestem w ciąży

Juz chorowałam na Covid i do konca nie wierze w bezpieczeństwo jej. Nie wiadomo co będzie po zaszczepieniu.

Karmię piersią

Karmię piersią 7-miesięczną córkę i planuję karmić minimum do jej pierwszych urodzin. Według ChPL niewiadomo czy PL przenika do mleka, a wskazana jest dla osób od 16 lat. Stąd moje wątpliwości.

krótki czas badań

Kwestia bezpieczeństwa dla alergików

Mam kilka chorób i boję się działań niepożądanych. Na tym samym poziomie co w momencie przyjmowania np nowego leku

Mam obawy odnośnie stosowanych leków i chorób współistniejących. Grupa badawcza była w wieku do 50 lat bez chorób współistniejących

mogą wystąpić działania uboczne. Mimo to wolę być zaszczepiona

Moje choroby

Moje wątpliwości dotyczą konieczności szczepienia ozdrowieńców.

Może wpływać na płodność

możliwe późne działania niepożądane które jeszcze nie zostały wykryte z powodu stosunkowo niedługiego czasu trwania badań klinicznych

Nie wiadomo jak długo szczepionka jest skuteczna 3 mc 6 mc czy rok producent tego nie podaje, zbyt długi jest okres wyszczepiania społeczeństwa

Nie wiadomo jakie będą skutki uboczne po przyjęciu. Czy ma wpływ na płodność.

nie wiadomo jakie negatywne skutki przyniesie szczepienie za kilka lat (bezpłodność itp)

Nie wiem na jak długo szczepionka daje odporność i w związku z tym nie wiem czy warto poddać się zabiegowi

Nie została odpowiednio przebadana

Niedawno chorowałam na covid

Niedawno chorowałam na covid, uważam że nie muszę się szczepić w najbliższym czasie

Niewielkie spowodowane faktem że karmię piersią. Zamierzam się zaszczepić zgodnie z rekomendacjami naukowców. Jednak wolałabym żeby w Polsce też jasno wypowiedziano się na ten temat.

Obawiam się szczepienia podczas karmienia piersią

obawiam się działań niepożądanych, ale i tak wydaje mi się, że nie będą gorsze niż sam wirus

Obawiam się niezbadanych długofalowych działań niepożądanych.

obawiam się NOP-ów

Obawiam się skutków ubocznych, które mogą zostać ujawnione lub poznane dopiero za kilka lat.

Obawiam się szczepienia w krótkim okresie od przebytego zakażenia koronawirusem.

Obawiam się, że akurat mnie będą dotyczyć ciężkie objawy niepożądane, które są sporadyczne, ale jednak mogą wystąpić. Objawy te towarzyszą mi przy przyjmowaniu pierwszy raz każdego leku

Podmiot odpowiedzialny nie jest do końca odpowiedzialny za efekty uboczne

Powikłania

powikłania po szczepionkach

przechorowałam covid-19 mniej niż 90 dni temu

Przechorowałam COVID-19, wiele osób z mojego otoczenia również (także osoby z grup ryzyka, np moi rodzice). Uważam, że podawanie nieprzebadanej szczepionki może spowodować poważniejsze konsekwencje niż sama choroba.

Przeszłam covid

Skutki uboczne za kilka miesięcy/lat	Trochę martwi mnie krótki czas obecności szczepionki w obiegu, mimo że z badań wynika że nie powinna ona mieć długofalowych skutków ubocznych. Jednak ziarno niepewności zostaje.	wstrząs anafilaktyczny lub inna poważna reakcja alergiczna
Skutki uboczne		Wystąpienie działań nieporządanych
Skutki uboczne		„Zbyt krótko badana. Nie wiadomo jakie będą skutki po paru latach”
Skutki uboczne ujawniające się za parę lat (np. specyficzne nowotwory)	Uczulenie i anafilaksja w wywiadzie	
skutki uboczne w przypadku chorób przewlekłych	Uzyskana odporność będzie krótka	związane ze stanem zdrowia (niewyjaśnione do tej pory hematologiczne problemy)
spisek firm farmaceutycznych	Wpływ na moja istniejącą chorobę autoimmunologiczną	
Starania o dziecko	Wpływ na płodność	Zwolnienie z odpowiedzialności producenta za skuteczność oraz ewentualne działania niepożądane szczepionki.
Szereg powikłań		

Komentarz: Połowa z wymienionych obaw dotyczyła nieznanymi lub/i oddalonych w czasie działań niepożądanych, 7 osób wskazało na „niewystarczającą” liczbę badań, 7 respondentek na nieznaną wpływ na ciążę lub płodność, a 9 na karmione piersią dziecko. Pozostałe obawy dotyczyły przeciwwskazań, które mieli pytani.

4. Jeśli nie, jak przekonasz do szczepienia swojego pacjenta lub kolegę/ koleżankę z pracy, którzy obiekcje mają?

Udzielone odpowiedzi:

Jedynе ryzyko jest takie, że będzie mało skuteczna.

Pokażę im pacjenta, który chorując na Covid w tydzień zgubił 10 kg i jest cieniem samego siebie.

Bo nie ma innego sposobu na koniec pandemii

Powiem że to konieczność

Wiedza zdobyta na studiach powinna być wystarczająca. A pacjent, jeśli jest inteligentny, to da mu się wytłumaczyć topatologicznie.

Czegoś was uczyli na studiach/w szkołach, dumnie.

Użyj rozsądku i słuchaj argumentów ludzi kompetentnych

Szczepionka jest nowością, każdy ma prawo się bać. Ale jest bezpieczna, jest przebadana, jest jedyną możliwością w powrocie do w miarę normalnego życia. Jest to nasz społeczny, obywatelski obowiązek

Farmaceuta to zawód medyczny, trzeba ufać w wyniki pracy innych naukowców

Chcę wrócić do normalności, a szczepienie jest krokiem do tego.

Nie będę nikogo przekonywać

Przedstawię twarde dane i fakty z badań

Że szczepionka jest w pełni bezpieczna (została dopuszczona przez odpowiednie organy kompetentne) i pozwoli na szybszy powrót do normalności.

Mercedes wśród szczepionek

Zależy od rodzaju obaw, na razie przekonałam 2 osoby

Należy zaznajomić się z wartościową literaturą

Pokaże odpowiednie źródła naukowe

Swoim przykładem

Przedstawiając materiały z wiarygodnych źródeł do samodzielnej analizy - a tych mniej wtajemniczonych w nauki medyczne, prowadząc dyskusję i tłumacząc wszystko w rzetelny, ale prosty do zrozumienia sposób. Wielu ludzi niestety nie wie jak działa szczepionka i jak odpowiada na nią komórka. Przekładając to na proste, znane z życia przykłady, nagle ludziom odświeża się wiedza z działu biologii komórki i wszystko wydaje się bardziej sensowne. Przekonałam tak już wiele osób, w tym całą rodzinę, więc ten sposób działa :)

lepiej się zaszczepić niż chorować prosto

Wytłumaczę mechanizm działania szczepionki bnt162b2.

Ogólnie mam wrażenie, że ciężko jest takich ludzi przekonać jak już się uprą. Szczepionka jest dokładnie przebadana, pracowało nad nią mnóstwo osób, których celem było jej jak najszybsze opracowanie. To nie znaczy, że jest niedopracowana. Po więcej racjonalnych argumentów pewnie odesłałabym do konkretnych opracowań, które omawiają najczęstsze mity związane ze szczepionką.

Dzięki szczepieniom ludzkość wyeliminowała wiele chorób lub ograniczyła ich rozprzestrzenienie się (polio, czarna ospa).

Jeśli się zaszczepi lepiej mogę chronić moich bliskich

Szczepienie jest bezpieczne i konieczne

Nie umiem przekonać takich osób, bo mają własne racje a opieranie się na naukowych dowodach jest dla nich czymś kompletnie niepotrzebnym i niezrozumiałym, dlatego nie będę walczyła z wiatrakami.

Ludzkie komórki nie zawierają odwrotnej transkryptazy

Tylko szczepienia mogą zapobiec zachorowaniu na Covid 19 a tym samym uratować zdrowie a nawet życie.

Powiem, że bardziej należy się obawiać samej choroby, niż skutków nieporządanych szczepienia

Naukowymi badaniami

Szczepię się nie tylko dla siebie ale i innych

Nawet jeżeli szczepionka miałaby jakieś skutki niepożądane w przyszłości, to i tak jest to bezpieczniejsza opcja niż powikłania po Covid

Zakończenie pandemii

Nie przekonam

Szczepienie jest bezpieczne

Przedstawienia badania naukowe

Zachorowanie na Covid jest gorsze niż ewentualne powikłania po szczepionce.

Udostępniając naukowe opracowania dotyczące szczepionki.

dzięki szczepieniom w przeszłości pozbyliśmy się wielu poważnych chorób, woec i teraz może być podobnie

Jest to nowoczesna szczepionka na poziomie 21 wieku, bez aktywnego wirusa.

Szczepionka przeszła wszystkie 3 fazy badań, badania były na dużej grupie osób z różnych krajów. Stan sprzed kilku dni 4,2mln osób zaszczepionych w tym 8 nopów oczywiście w żaden sposób niegroźny dla życia. Ufam nauce!!! Do cholery ;)

Ukazując rzetelne fakty

Przedstawię publikację naukową a nie internetowe głupoty. Szczepienia to obecnie jedyny sposób aby wrócić do normalności

Choroba zabiła wiele osób

Przedstawię rzetelnie wszystkie zalety szczepienia: troską o siebie, najbliższych, seniorów, osoby które zaszczepić się nie mogą z powodu ciężkich chorób Np.nowotworów, żeby przestali umierać ludzie (ostatnio tyle umierało na wojnie), zniesienie restrykcji, powrót do normalności!

Tak

Potrzeba wytworzenia odporności stadnej aby uporać się z pandemią oraz zwiększenie bezpieczeństwa najbliższych (z czynnikami ryzyka, schorowanych)

Dużo podróżuje wiele razy się szczepiłam Dla mnie to po prostu kolejna szczepionka. Nigdy nie wnikałam w inne szczepionki te traktuję tak samo. A cały medialny cyrk zostawiam na boku

Szczepionka nawet jeśli nie uchroni od zachorowania na covid-19 to zmniejszy ryzyko powikłań po chorobie a przebieg choroby będzie łagodniejszy. Szczepiąc siebie chronimy też naszych bliskich oraz umożliwiamy sobie szybszy powrót do normalności bo prawdopodobnie niebawem dla osób zaszczepionych będą luzowane obostrzenia i ograniczenia w podróżowaniu.

Szczepionka przeszła pozytywnie cały szereg badań, ma miano leku, nie ma więc obaw do jej stosowania. Jeśli nie dla siebie to powinniśmy zaszczepić się dla swoich bliskich. Wszyscy chcemy by pandemii nastąpił kres więc wszyscy musimy działać, a nie tylko narzekać. Skoro nie boimy się sięgać po suplementy, które mają dużo mniej badań to dlaczego by bać się sięgnąć po lek, który w dodatku zostanie nam podany pod okiem specjalistów.

Najlepsze co możesz zrobić dla siebie i dla społeczeństwa. Jeśli zależy Ci na innych ludziach to zaszczepienie się przeciwko Covid będzie tego wyrazem

Szczepienia są najlepszym sposobem na zapobieganie chorobą i ich skutką. Są jedyną szansą na powrót do normalności. Szczepionka mRNA jest tak skonstruowana, że da dużo mniej działań ubocznych niż wszystkie te które są do tej pory na rynku.

Jest to jedyna jak na tą chwilę, najbardziej skuteczna metoda zatrzymania epidemii i powrót do normalnego życia

Masowe szczepienie chroni osoby podatne na ciężki przebieg covid. Jeśli zatem nie jesteś w grupie ryzyka to zrób to dla bliskich i seniorów. dzięki szczepieniom można uratować życie swoje i innych.

Jest to szczepionka z fragmentem mRNA wirusa z dodatkiem gliceryny. Jedynym większym przeciwwskazaniem jest uczulenie i wstrząs anafilaktyczny. W sieci jest pełno fake newsów, które sieją zamęt, np to, że szczepionka powoduje bezpłodność mimo, że badania nie wykazały nic takiego. Antyszczepionkowcy teraz mają swój głos, mimo że w tej szczepionce nie ma nawet śladowych ilości rtęci, której to się tak wyżej wymienieni osobnicy panicznie boją, a która przecież „wywołuje autyzm”... Nie raz szczepienia już uratowały tyłek ludzkości :)

Zachorowanie na covid-19 daje tak dużo powikłań chorobowych że nie jest możliwe aby jakakolwiek szczepionka była groźniejsza od samej choroby

Nie zamierzam nikogo przekonywać, każdy ma swój rozum (czasem mały, ale zawsze jest) i każdy ma prawo wyboru. Decyzja jest indywidualna i nie mamy prawa narzucać swojego zdania. Owszem, możemy je wyrazić, bo jest wolność słowa(!), ale poza żadnym pozorem nie zamierzam nikogo przekonywać do swoich decyzji.

Nie mam zamiaru się szczepić, nie chce też nikogo do tego namawiać. Każdy sam musi zdecydować.

Podeślę webinar z panią prof. Piekarską

Rzetelnymi informacjami a nie fake newsami

Wystarczy jasno i klarownie wytłumaczyć jak szczepionka działa. Nie zawiera wirusa tylko część z jego nici RNA która w żaden sposób nie wnika do jądra komórkowego i nie może wpływać na nasze DNA. Gdyby ludzie dokładnie znali działanie, że ta wyselekcjonowana część ma tylko informacje o wypustce z korony byliby spokojniejsi ale to chyba nasze zadanie bo telewizja tak miesza w głowie że się wcale nie dziwie :) zaznaczyłam odpowiedź że będę szczepić się później bo po pierwsze karmie malucha (2 tygodniowego) a po drugie zima to niezbyt dobry czas (mamy spadek odporności) i sama zaszczepię się wtedy kiedy będę na 100% pewna, że jestem zdrowa :)

Powikłania po szczepieniu są mniejsze niż po zarażeniu wirusem SARS-CoV-2

Trzeba ufać nauce, nie ma spisku, a działania niepożądane są niczym w stosunku do umierania w wyniku powikłań Covid

Jest bezpieczna

Jeśli chcemy aby zakończyła się pandemia i chcemy wrócić do normalności to jest to jedyne rozsądne rozwiązanie. Lepiej jest się zaszczepić niż przeżyć chorobę covid 19.

Argumentami merytorycznymi

Wrócimy wszyscy do normalności. To jest jedyna racjonalna droga wyjścia z pandemii

Chcę żyć normalnie, bez maseczki i obawy o moją rodzinę.

Jestem biotechnologiem i uważam, że szczepionka jest bezpieczna

Nie zamierzam przekonywać kogokolwiek jest tyle informacji że jak ktoś chce się przekonać to sam znajdzie te informacje.

Jeżeli nie są płaskoziemcami i śledzą postępy nauki, fakty same ich przekonają. Reszta i tak nie uwierzy.

Zaproponuję by zapoznali się z białą księgą

Świat musi jak najszybciej wrócić do normalności, w tym celu trzeba zaszczepić jak największą ilość ludzi, również po to aby chronić tych, którzy nie mogą się zaszczepić. Szczepionki są wynalazkami ludzkości, mniejsze ryzyko jest po szczepionce niż gdy zachorujesz na covid.. ok 5mln ludzi już się zaszczepiło i jest ok.

Walczymy o przyszłość naszych dzieci

Przekazując zweryfikowane informacje zgodne z EBM i wynikami badań klinicznych

Przedstawię odpowiedzi na najbardziej nurtujące pytania na podstawie sprawdzonych informacji

Napisałam artykuł na ten temat (dotyczy szczepionki mRNA). Gdy pytają czy się szczepię, mówię, że tak. „Szczepionka na COVID a karmienie piersią - Laktaceuta” <https://laktaceuta.pl/szczepionka-na-covid-a-karmienie-piersia/>

Nauka, głupcze! ;)

Posiłkując się doniesieniami naukowymi o bezpieczeństwie szczepionki i jej ogromnej skuteczności.

Tłumaczę, że mały fragment wirusowego mRNA na pewno nie jest bardziej niebezpieczny od całego wirusa

Kto nie chce, ten się nie zaszczepi.

Korzyści że szczepienia przewyższają ryzyko jakichkolwiek działań niepożądanych lub powikłań po przechorowaniu Covid-19. Szczepionka jest dobrze przebadana, zawiera tylko niewielki fragment mRNA wirusa.

Dla dobra własnego i dobra społeczeństwa powinniśmy się zaszczepić. Tak by było już jak najmniej przypadków zakażenia. Byśmy jak najszybciej wrócili do normalności. Szczepionka jest bezpieczna i nie wpływa na nasze DNA

Pytam jakie mają wątpliwości. I je rozwiewam po kolei.

Szczepienie chroni przed zakażeniem lub minimalizuje poważne skutki infekcji. Szczepię się, bo rozumiem.

„Badania nad szczepionką mRNA trwają już od 3 dekad, nie jest to nowy temat. Badania kliniczne są optymistyczne. Jest to czysta, szczepionka, bez wirusa. Działań niepożądanych jest stosunkowo mało i związane z działaniem układu immunologicznego. Przebadano ponad 20 tys ludzi, którym podano szczepionkę. Jest bardzo duża skuteczność szczepionki 95%. Choroba niesie za sobą większe ryzyko i należy się przed nią zabezpieczyć”

„Dużo większym ryzykiem na pogorszenie stanu zdrowia są niepożądane objawy pocovidowe niż poszczepienne. Szczepionka na Covid jest najnowocześniejszą na rynku a przyjęcie jej przez odpowiednio dużą liczbę osób pozwoli na pokonanie pandemii i powrót do normalności.”

Trzeba wierzyć w postępy medycyny, badania nad szczepionkami były prowadzone na 44 tys. ludzi, a sama metoda techniką mRNA jest od 15 lat wykorzystywana. Poza tym to jedyna broń jaką mamy, nawet jeśli wystarczy tylko na kilka miesięcy, co się okaże.

Szczepionka jest bezpieczna, najnowsza technologia. Jedyna droga aby ograniczyć pandemię to szczepienia. Trzeba wierzyć w naukę.

Powikłania po covid są większym niebezpieczeństwem niż ewentualne powikłania po szczepieniu.

Przekonuje że szczepionki są bezpieczne, przebadane a im więcej nas Sue zaszczepi tym szybciej wrócimy do normalnego życia

Twoja decyzja

Bo inaczej nie minie pandemia

„1. Zasada korzyści przewyższa ryzyko.
2. Ryzyka nie widzę, zaledwie kilka przypadków anafilaksji na świecie
3. Destrukcyjne powikłania pokowidowe itd. itd.”

Mam ogrom argumentów za szczepieniem się

Znam skład szczepionki, mechanizm działania, działania niepożądane

Argumenty z grupy na FB „Szczepienia - rozwiewamy wątpliwości”

Badaniami (skuteczna i bezpieczna) oraz mechanizmem działania (mRNA nie modyfikuje naszego DZNA

Szczepionka jest przebadana, wydaje się bezpieczna, bardziej obawiam się COVID i jego powikłań niż samej szczepionki.

Przedstawieniem badań i publikacji

Szczepionka jest bezpieczna, jeśli nie chcemy żyć w czasach ciągłych obostrzeń

Szczepienie jest jedynym sposobem aby ograniczyć/ wyeliminować wirusy ze środowiska. Są bezpieczniejsze niż obecne leczenie (najpierw archin, teraz amantadyna). Szczepionki mRNA są badane od 30 lat. To wystarczający czas jak na dzisiejsze czasy.

Ewentualne skutki uboczne szczepionki (jeżeli takie w ogóle wystąpią) są zdecydowanie mniej groźne od zachorowania.

Próbuję przekonywać, ale niestety jest dużo foliarzy. Trzeba odebrać im prawa wykonywania zawodu.

Bezpieczeństwo

Szczepienia są bezpieczne i pozwolą na powrót do normalności

Oooo

Myślę, że jako przedstawiciele zawodu medycznego powinniśmy ufać nauce i dawać przykład innym!

Postaram się dopytać co ich martwi i odpowiedzieć na te pytania zgodnie z naszym obecnym stanem wiedzy. Na ten moment w zasadzie znamy już pulę obaw i mając wiedzę na temat powstałej szczepionki jesteśmy w stanie na większość z nich odpowiedzieć zgodnie z prawdą i tym samym wyjaśnić, dlaczego dla nas ta obawa nie jest podstawą do zrezygnowania ze szczepienia. Dodatkowym argumentem może być oczywiście fakt, że nie mamy czasu na to, żeby czekać 10 lat, poobserwować zaszczepionych.

Powołam się na odpowiednie i rzetelne artykuły naukowe, oraz wypowiedzi np. immunologów, wirusologów, które te obiekcje rozwiewają.

Spróbuję ich przekonać, że jeśli nie chcą się zaszczepić dla siebie powinni to zrobić dla innych

Swoim szczepieniem

Mnie nie trzeba przekonywać. Pracuję z ludźmi chorymi na covid lub po covidzie codziennie. Lekarzem w naszej przychodni jest dr Bodnar. Covid zrujnował ludziom zdrowie lub życie, pacjenci cierpią na wiele powikłań, nie otrzymują pomocy na czas, nie są odpowiednio leczeni, są zostawieni sami sobie zamknięci w domach na kwarantannie. Po wysłuchaniu wielu dramatycznych historii jestem zdecydowany za tym żeby się zaszczepić i chronić życie i zdrowie.

Przejdźcie choroby może nieść o wiele większe powikłania niż ewentualne odczyny poszczepienne

Pytanie czy będzie chciał być przekonany, jeśli nie, to nie będę go przekonywał, źródła są ogólnie dostępne, spytam czego nie rozumie i czy chciałby zrozumieć.

Bezpieczeństwo

Mechanika działania szczepionki jest bezpieczna i nie ma możliwości wniknięcia w nasz genom (a istnieją takie plotki) ani zachorowania w wyniku przyjęcia szczepionki. Nie znam badań dotyczących długości trwania odporności po przyjęciu szczepionki, natomiast jest nadzieja na skuteczną walkę z pandemią, dlatego im więcej osób się zaszczepi tym lepiej.

Merytoryczne twarde dane dotyczące bezpieczeństwa i skuteczności.

To ma być świadoma decyzja.

tak

Wszystkie dotychczasowe badania wskazują na wysokie bezpieczeństwo szczepionki. Oddalone w czasie działania niepożądane znanych szczepionek są niezwykle rzadkie. Rozwiązania wykorzystane w szczepionce nie są nowe, ale poraz pierwszy użyto ich w szczepionce. U osób starszych zachorowanie jest dużo większym ryzykiem niż samo szczepienie.

Www

Nie mamy lepszej alternatywy żeby zatrzymać pandemię

Lepiej niż przechorować.

koleżanki są nie reformowalne i nie chcą się szczepić

To nie jest kwestia wolności osobistej - chodzi tu o dobro wspólne

Jest bardzo dobrze przebadana . Od wielu lat trwają prace nad coronawirusami. Nie mamy innej alternatywy na zwalczenie pandemii.

Technologia szczepionek mRNA nie jest stworzona w tym roku, ale rozwijana od lat. Co więcej szczepionka przeszła wszystkie fazy badań klinicznych i została zatwierdzona przez FDA oraz EMA.

zapoznanie się z materiałem o szczepieniach przeciw covid-19, dostępne min w Waszym sklepie ;)

NIKT OBAW NIE MA

Szczepienie jest tak naprawdę jedyną, skuteczną ochroną jaką mamy.

Każdy podejmuje decyzje samodzielnie, nikogo na siłę się nie da przekonać niestety. Mam jednak nadzieję, że każdy kto ma obiektywne zaczerpnie fachowej, rzetelnej wiedzy o działaniu i bezpieczeństwie szczepionki i finalnie podejmie decyzję jedyną słuszną.

„1. Nie ma w niej nic, co byłoby groźne dla osób bez wskazan do wstrząsu anafil.
2. Chcemy się pozbyć pandemii i maseczek, to się zaszczepimy.
3. Dajmy sobie spokój z teoriami spiskowymi
4. Mamy możliwości - korzystajmy. Kiedyś tego nie było - docefimy.”

Tłumacząc w prosty sposób jak działa szczepionka na podstawie wiedzy zaczerpniętej z fachowych źródeł

Zwyciestwo technologii i nowoczesności

Przekonuję wypowiedziami specjalistów w dziedzinie wirusologii, genetyki etc. Często trafia, ale najbardziej opornych przekonują relacje znajomej pielęgniarki z oddziału covid czy śmierć w bliższym kręgu...

Dla bliskich

Jeżeli chcemy wrócić do normalnego życia sprzed pandemii musimy się zaszczepić, szczepionka została stworzona przez doświadczonych naukowców, którzy od lat pracowali nad szczepionkami genetycznymi.

Wg tego co mówią naukowcy, szczepionka jest bezpieczna. Nie zawiera ani żywej, ani martwej formy wirusa, tylko jego kod genetyczny potrzebny do wytworzenia przeciwciał. Oczywiście, że istnieje ryzyko wstrząsu, ale takie ryzyko jest również przy pisaniu innych szczepionek, kontrastu, czy antybiotyku.

To ich decyzja

nie mam zamiaru nikogo przekonywać

Wiedza powinna ich przekonać, lub ich autorytety

Skutki uboczne szczepionki są mniej dotkliwe niż możliwe powikłania po przechorowaniu Covid. Szczepienie jest tańsze niż hospitalizacja.

Bezpieczna i odsyłam do wypowiedzi naukowców i ich opracowań. Choroba i powikłania bardziej niebezpieczne niż szczepienie. Odsetek powikłań poszczepiennych zanikomy.

gorsze są powikłania po covid 19 niż po szczepionce

„Mamy już szczepionki z tą technologią, skład jest znany, ani firmy ani państwa nie stać na to, żeby ze szczepionkami podawany mi na taką skalę było coś nie tak. Mamy wiele przykładów chorób, które zostały wyeliminowane lub znacznie ograniczone przez szczepionki”

szczepienie to jedyna dostępna na chwilę obecną broń do walki z wirusem, szczepionki zmniejszają liczbę chorych na różne choroby zakaźne

„-Żeby szczepienia miały sens musi zaszczepić się ponad 60 % społeczeństwa; -zaszczepię się, żeby ochronić siebie oraz moją rodzinę, pacjentów, sąsiadów itd, którzy są mniej odporni lub/i nie mogą się zaszczepić z powodów zdrowotnych; -znam bardzo ciężkie/tragiczne przypadki wśród moich pacjentów w związku z COVID19”

Podsuwając mu rzetelne opracowania i wyniki badań.

Jedyną szansą powrotu do normalności jest szczepionka. Nie szczepiąc się, narażasz innych, pomyśl o swoich rodzicach, dziadkach i pacjentach. Możesz mieć problem z wylotem do innych krajów. Nie ma czego się bać, szczepionka została dobrze przebadana, pomimo tego, że została szybko wprowadzona.

nie mam zamiaru nikogo przekonywać

szczepionka to najlepszy sposób aby w krótkim czasie opanować pandemię. to największe osiągnięcie ludzkości w tej dziedzinie.

siłą, lewy prosty

Inaczej pandemia się nie skończy

Jest to jedyne rozwiązanie, które może doprowadzić do końca epidemii

Faktami naukowymi

Pokażę im, że żyję i nic mi się nie stało :)

Szczepienie zabezpieczy nas przed chorobą Covid-19, która daje dużo gorsze powikłania niż potencjalne powikłania po szczepieniu. Dzięki dużej wyszczepilanoci społeczeństwa będziemy chronić tych, których zaszczepić nie możemy- dzieci <16r. z kobiety w ciąży. Wg. badań klinicznych szczepionka jest bezpieczna, dobrze wypadła w badaniu na dużej grupie ochotników.

U nas nikt nie ma obiekcji. To na razie jedyne wyjście z pandemii.

Zależy od tego, jakie mają obiekcje :)

Większym prawdopodobieństwem wystąpienia ciężkich powikłań po przejściu covid niż po szczepieniu.

Statystyką dot. Występowania działań niepożądanych w stosunku do skutków zachorowań w populacji, odniesieniem do szczepień na Ebole

Szczepienie chroni przed zakażeniem, na które jesteśmy narażeni każdego dnia

Przedstawię im korzyści płynące ze szczepień, które przewyższają możliwe działania niepożądane.

„Przy każdym leku jest ryzyko, że coś się przytrafi.... na prawie 5 mln osób zaszczepionych tylko 8 dostało wstrząsu!!! Antyszczepionkowcom z wykształceniem medycznym powinno się zabrać się prawo wykonywania zawodu jeśli oficjalnie negują szczepienia na covid oraz obowiązkowe szczepienia dla dzieci.”

Powinniśmy zaufać ekspertom w dziedzinie, na której się nie znamy i nie jesteśmy w stanie zweryfikować słuszności jakiegokolwiek tematu (tu mam na myśli wirusologów, wakcynologów). Poza tym mogę wyjaśnić wątpliwości zgodnie z własną wiedzą lub zaproponować zapoznanie się z materiałami publikowanymi w mediach społecznościowych przez specjalistów.

Spróbuję wytłumaczyć że to jedyny sposób ochrony przed wirusem.

To nasz duża szansa na powrót do normalności.

Szczepienia są skuteczną metodą walki z pandemią, są bezpieczne, przez tyle lat wyeliminowaliśmy wiele dziwnych chorób dzięki właśnie szczepieniom :)

Szczepionka bezpieczna. Uwolni od obaw przed ew. powikłaniami covidowymi.

Przekonałam rozwiewając konkretne wątpliwości poprzez tłumaczenie, odwoływanie się do ekspertów czy poszanowanie grona specjalistów pracujących zarówno z firmach farmaceutycznych jak i komisjach etycznych czy w EMA.

Bez szczepień nie wróci normalne życie

Uważam, że żadne działania niepożądane po szczepieniu nie równają się możliwymi powikłaniami po przechorowaniu Covid-19.

Szczepionka pozbawiona całkowicie wirusa. Nowoczesna technologia

„powiem im że jest to jedyna droga żeby opanować koronawirusa ,oraz że jeżeli nie sa do szczepienia przekonani to niech porozmawiają z osobami lub ich rodzinami które przeżyły koronawirusa i zapytają ich czy beda sie szczepic czy wola zarazic sie wirusem po raz drugi”

Nie wiem czy jest sens, czasami to sprawa niemalże ideologiczna. Ja się szczepię, jeżeli to niewystarczająco dla Ciebie to przykro mi.

Warto się szczepić dla osób, które zaszczyścić się nie mogą.

Jest to jedyna szansa na powrót do normalności, duży odsetek szczepień za granicą, brak zgonów, duża liczba zgonów wywołanych przez covid

Podejmę próbę wytłumaczenia jak ważne jest to szczepienie a zarazem bezpieczne.

szczepionka jest bardzo bezpieczna a korzyść zdecydowanie przewyższa ryzyko

wiele chorób zostało pokonanych i niemal zapomnianych dzięki szczepionkom stworzonym w znacznie gorszych warunkach i w oparciu o znacznie mniejszą wiedzę niż warunki i wiedza, którymi dziś dysponujemy

Szczepionka przeszła wszystkie wymagane badania. Przechorowanie Covid-19, nawet bezobjawowe, może mieć dużo gorsze skutki zdrowotne

Szansa na poczucie bezpieczeństwa i powrót do normalności. Szczep. Bez konserwantów, Ogromna liczba pacjentów w 3 fazie badań, technologia produkcji powyżej 90 %skuteczności

„Najczęstszy zarzut to brak badań - naprostuję iż badania były prowadzone zgodnie z wytycznymi, jedynie ze względu na priorytetowy charakter prowadzone były bardziej „płynnie”. Dodatkowo grupa osób badanych była bardzo liczna. Dla mnie - również jako osoby, która przeszła przez tę chorobę - najważniejsze jest uniknięcie zachorowania i narażenia organizmu na powikłania. W przypadku tej szczepionki zgłaszane działania niepożądane są łagodne i szybko przemijające. Z kolei ryzyko długofalowych działań niepożądanych jest bardzo małe ze względu na bardzo krótki okres półtrwania tego leku. Poważne powikłania związane z przechorowaniem Covid-19 są za to udokumentowane i pojawiają się stosunkowo często.

Nie ukrywam, że pierwsze takie rozmowy już przeprowadziłam, zarówno wśród współpracowników jak i pacjentów i zdarzało mi się powołać na własną chorobę i jej przebieg.”

Nie będę przekonywać

Zaproponuje zapoznanie z wynikami badań klinicznych potwierdzających skuteczność i bezpieczeństwo.

Stuchać tylko autorytetów i czerpać wiedzę ze sprawdzonych źródeł. Szczepionka jest nowoczesna, prace nad tym typem trwały wiele lat- jest bezpieczna. Covid i powikłania po chorobie są z kolei bardzo niebezpieczne.

Przykładem - zaszczycę się jak najszybciej. Póki co mówię też brutalnie, że im więcej osób nie zaszczyconych, tym więcej nosicieli, tym większe ryzyko, że czyjaś babcia, dziadek, rodzic zarazi się i umrze. Podsyłam też badania dot. szczepionek, czasem linki do artykułów/ filmów popularnonaukowych i oczywiście mówię, że ze szczepionką na polio było tak samo, a dziś korzysta z niej cały świat.

Wiedzą i kulturą osobistą

Świat jest bardziej skomplikowany niż jego żydo-masonska wizja. Tak serio szczepionka jest przebadana. Druga i trzecia faza szły równolegle, nie zmienia DNA, cząsteczka RNA roxpada się niedługo po dostaniu się do organizmu

Jesli chcemy powrócić do normalności to powinniśmy się jak najszybciej zaszczyścić. Szczepionka nie jest w stanie nam tak zaszkodzić jak choroba. Nie ma mowy o teorii spiskowej jesli państwa zaczynają szczepienia od medyków.

Jedyna, pewna ochrona przed chorobą

Szczepionka nie robi niczego, czego wirus by nie zrobił

Chce wrocic do życia z przed pandemi

Nie mam pojęcia

Czy chce wrócić do normalnego życia, takiego sprzed pandemi. To nie ma innego wyjścia jak się zaszczyścić.

Slucham obaw pacjentów i kolegów i przedstawiam swoje argumenty oparte na wiarygodnych źródłach.

Myślę, że dobrą podporą są badania naukowe. Siedzę w temacie i staram się na bieżąco aktualizować wiedzę. Wiele osób przekonało np badanie gdzie chyba na 36 tys osób podano połowie szczepionkę, a połowie sól fizjologiczną. Objawy poszczepienne w próbie kontrolnej na poziomie 45% dają ludziom do myślenia. Wiele sami tworzymy w głowie.

Tym żeby zanim wyciągnie jakies wnioski poczytał o tym w wiarygodnych źródłach a nie opierał sie na opiniach ludzi ktorzy sie na tym nie znają

Niestety już próbowałam i koleżanki z pracy nie chcą się przekonać, maja własne zdanie

szczepionka tej technologii jest bezpieczniejsza niż każda inna dotychczasowa szczepionka; jeśli sie nie zaszczyjemy to ta pandemia jeszcze długo się nie skończy

Tylko dzięki szczepionce będzie możliwy powrót do w miarę normalnego życia. Oczywiście jeśli wyszczepialność będzie wysoka. Poza tym korzyści przyjęcia szczepionki są wyższe niż ryzyko potencjalnych działań niepożądanych. Dużo gorsze powikłania daje sam Covid-19 nawet jeśli przejdzie się go łagodnie. Dlatego dla mnie wybór jest prosty.

Szczepienia są bezpieczne, a przebieg choroby nieprzewidywalny, może się nawet skończyć śmiercią, powrót do normalności, odciążenie służby zdrowia i ponowny wzrost gospodarczy zależą od ilości osób zaszczyconych.

Tak

Odeślę do źródeł naukowych

Twoja spóźniona decyzja spowoduje późniejszy powrót do normalności

Nie chce narażać rodziny ani pacjentów na to że mogą ich zarazić. Wszyscy eksperci zakaznicy mówią że szczepionka jest bezpieczna i skuteczna.

Albo się masowo zaszczepimy albo będziemy żyć w stanie pandemii jeszcze kilka lat.

Własnym przykładem

Przedstawiając wpierw mechanizm działania szczepionki i jej produkcji, który jest bardzo czysty i bezpieczniejszy od klasycznych szczepień, a także dane na temat bezpieczeństwa wykazanego w badaniach klinicznych. Zwłaszcza w porównaniu do choroby, przed którą mają chronić

Jakie powikłania gorzej zaliczyć? Po Covidzie czy po szczepieniu... odpowiedź jest dla mnie oczywista, dlatego się szczepię.

Nie jestem w stanie przekonać

Udostępnie fachowe materiały rozwiewające wątpliwości

Przekonam tym, że szczepionki były testowane na bardzo dużej populacji w porównaniu do innych leków, że przeszły te same procedury, aby zostać dopuszczonymi, a to, że stało się to tak szybko, wynika z faktu, że firmy już pracowały wcześniej nad szczepionkami na inne koronawirusy i technologia jest już znana, do tego umowy z producentami zostały podpisane i opłacone wcześniej więc producenci mieli kapitał do przeprowadzenia badań.

Szczepionki nie wywołują chorób!!!!!!to póki ci jedyna broń jaką mamy przeciw Covid.

Myślę, że dla dorosłych zachorowanie i ew. powikłania są groźniejsze niż szczepienie czy jego działania niepożądane.

Ryzyko szczepienia vs ryzyko powikłań covid

„Szczepionki to jedno z najdoskonalszych osiągnięć medycyny. Po szczepieniu jeśli będę miała pecha to będę miała gorączkę, miejscowy ból po ukłuciu i zmęczenie czy ból mięśni. A jeśli zachoruje na covid, mając pecha mogę mieć problemy z oddychaniem a w najgorszym przypadku nawet umrzeć. Podejmę to ryzyko i się zaszczepię żeby zapewnić większą ochronę sobie i moim bliskim. Szczególnie rodzicom i dziadkom.”

Szczepionka jest przebadana bezpiecznie a my jesteśmy odpowiedzialni Nie tylko za siebie dlatego powinniśmy się zaszczepić aby zakończyć pandemię

Większa korzyść niż ryzyko. Trzeba myśleć o innych.

To najszybszy i najskuteczniejszy sposób na powstrzymanie pandemii i uratowanie wielu żyć. Sukces osiągniemy tylko wtedy jeśli zaszczepi się bardzo duża ilość osób. Zachorowanie na covid wydaje się być o wiele bardziej ryzykowne od samego szczepienia, które jest bezpieczną metodą, opracowywaną latami. Historia niejednokrotnie pokazała jak ważne są szczepienia.

Lepiej mieć ewentualne powikłania po szczepionce niż po przechorowaniu COVID

Przeszłam bardzo ciężki Covid i nie wyobrażam sobie drugi raz chorować w taki sposób ....

Innowacyjny i bezpieczny preparat

Możliwość przechorowania łagodnego (w przypadku szczepienia) vs przebieg ciężki a także powikłania pocovidowe

Poinformuję, że szczepionka jest efektem trwających od dawna prac nad szczepionkami przeciwko poprzednim koronawirusom, a na ponad 18 tys. zaszczepionych w badaniach klinicznych nie zaobserwowano groźnych działań niepożądanych, szczepionka (Pfizera) wypadła bardzo dobrze. Ryzyko powikłań po szczepieniu jest bez porównania mniejsze niż po COVID. Rozumiem mechanizm szczepionki mRNA i nie mam obaw, jednak nie będę nikogo namawiać na siłę.

Zapytałabym, czy nie obawia się późnych powikłań po covidzie tak samo, jak późnych powikłań po szczepionce (gdzie mamy nawet mniej danych)

Brak powikłań po covid 19

Przytoczę naukowe fakty o szczepionce.

„Od dwóch dekad wykorzystuje się podobny mechanizm działania w terapii genowej.

1. do organizmu nie wprowadzamy żadnego wirusa (ani żywego ani martwego) tylko jego drobny fragment.
2. translacja mRNA zachodzi w cytoplazmie, więc nie ma mowy o żadnej ingerencji w ludzki DNA.
3. powstaje białko S (wirusa), na które reaguje nasz układ odpornościowy i stymuluje odpowiedź humoralną i komórkową produkując odpowiednią liczbę limfocytów.
4. nabywamy odporności i mimo iż dalej nie wiemy na jak długo, to jednak, podobnie jak przy szczepieniach na grype, przygotowujemy w ten sposób organizm na ewentualną infekcję”

Wykorzystując dostępne dane na temat efektywności oraz prezentując stosunek korzyści do ryzyka.

Wszystkie fachowe źródła świadczą o bezpieczeństwie szczepionki a powikłania pocovidowe zdarzają się częściej i są bardzo poważne niż ew działania niepożądane po szczepieniu

Wszyscy musimy nabrać ochrony przed wirusem. Szczepienie to jest wyrazem dbałości o siebie, bliskich i wszystkich tych, z którymi na co dzień mamy do czynienia.

Skutki zachorowania na covid są dużo bardziej niebezpieczne niż potencjalne ryzyko zaszczepienia

Szczepionka została przebadana i uznana za bezpieczną. Zaszczepienie przynajmniej części społeczeństwa pozwoli na zdejmowanie obostrzeń, co będzie korzystne nie tylko dla gospodarki, ale także pozwoli na odciążenie służby zdrowia.

Przejęcie Covid-19 ma udokumentowane dotkliwe negatywne skutki, zaszczepienie się jest związane z mniejszym ryzykiem potencjalnych skutków ubocznych niż choroba.

Szczepionka ma rekomendację międzynarodowych organizacji do spraw opieki zdrowia

Szczepionka jest przebadana i dopuszczona do obrotu. Chroni przed zakażeniem i minimalizuje objawy choroby.

Skąd wiesz, że szczepionka zaszkodzi bardziej niż choroba?

powołam się na dane z ChPL

Jeśli się nie zaszczepisz, bierzesz odpowiedzialność za zdrowie i bezpieczeństwo swoich bliskich

Poradzę czytać opinie ekspertów zamiast oglądać fake newsy

Wysoka skuteczność i korzystny profil bezpieczeństwa w badaniach klinicznych, nieznane długofalowe powikłania COVID-19.

Tłumacząc medycznie zalety szczepionki

To jedyne możliwe wyjście z obecnej sytuacji

Potencjalne działania niepożądane szczepionki są niczym w porównaniu z możliwością zgonu, ciężkiej choroby lub powikłań z powodu COVID

Oni są niereformowalni.

Nie mam zamiaru przekonywać

Literaturą naukową, a nie wyssanymi z palca sensacjami

Wstyd mieć jakieś wątpliwości. Znaczy to że powinien oddać dyplom

Szczepionka została przebadana w dużym badaniu klinicznym, przechodząc wszystkie wymagane procedury, wyniki badań zostały zatwierdzone przez niezależnych ekspertów agencji rejestracyjnych (FDA, EMA), tak jak to się dzieje w przypadku rejestracji każdego nowego leku. Ryzyko działań niepożądanych jest nieporównywalne z korzyściami szczepienia, a jednocześnie ich ewentualne pojawienie niesie mniejsze ryzyko niż ryzyko powikłań zakażenia Covid-19. Szczepienie, jak pokazują wyniki badań klinicznych, daje ponadto wyższe miano przeciwciał niż przechorowanie. Jedynie szczepienie pozwoli nam wrócić do normalności, nie ma innej opcji.

Udostępniam materiały naukowe poparte dowodami naukowymi

Lepiej szczepić niż chorować

Powikłania, jak i sama choroba gorsza od objawów poszczepiennych. Sprawdzona, bezpieczna i jedyna droga do zwalczania pandemii.

Szczepionki są jedyną bronią jaką mamy by móc opanować epidemię, zaufajmy nauce

Boję się covid-a bardziej niż szczepionki

Nie będę przekonywała

„Szczepionka została przebadana na dużej liczbie osób (ok. 44 tysiące) wśród których znajdowały się też osoby starsze i z chorobami współistniejącymi. Obecnie jest więcej doniesień o powikłaniach po przechorowaniu Covid19, nawet bezobjawowo, niż po powikłaniach poszczepiennych. Objawy niepożądane typu bóle mięśniowe i stan podgorączkowy czy obrzęk w miejscu szczepienia mogą wystąpić po każdej iniekcji i nie jest to w żaden sposób powiązane z tym, że jest szczepionka na korona wirusa jest bardziej szkodliwa. Dodatkowo nie zawiera ona samego wirusa, tylko kawałek jego materiału genetycznego, który ze względu na odmienną budowę nie może wbudować się do naszego DNA. Stanowi jedynie instrukcję dla naszego organizmu służącą do wyprodukowania białka specyficznego dla Covid19 tak, aby nasz układ odpornościowy nauczył się przed nim bronić bez ryzyka wynikającego z zakażenia.”

Ze to wybór między życiem a śmiercią

Nie wchodzę w dyskusję

„Ryzyko związane z zaszczepieniem się jest niewielkie. Dominują objawy miejscowe, ew. złe samopoczucie podobne jak po innych szczepionkach (np p/grypie). Ryzyko związane z chorobą trudno ocenić. Nie można wykluczyć ciężkiego przebiegu choroby u osób generalnie zdrowych, a nawet wystąpienia powikłań u chorujących bezobjawowo. Szczepiąc się zmniejszamy rozprzestrzenianie się wirusa chroniąc osoby najsłabsze. To działanie pro publico bono. Poza tym szczepionka, to jedyne co w tej chwili mamy przeciwko wirusowi. A przecież chcemy wrócić do normalnego życia.”

Jeśli mam wybierać między zachorowaniem na Covid, co przy moich chorobach przewlekłych nie wiadomo jak go przejdę, a szczepieniem, po którym większość osób nie miała poważnych działań niepożądanych - decyzja jest prosta.

Szczepionka jest jedyną drogą opanowania epidemii. Jest bezpieczna, nowoczesna i zapobiega poważnym powikłaniom pocovidowym.

Jeżeli zaszczepili się na polio to nie ma się czego bać z nowoczesną technologią

Tym, że szczepionka została przebadana tak samo dobrze jak wszystkie inne, a skrócenie czasu potrzebnego na jej wprowadzenie uzyskano poprzez zmniejszenie ilości „papierologii”

Działania niepożądane są niczym w porównaniu do powikłań po COVID-19, szczepionka jest jedynym co może pomóc powrócić nam do normalności.

Uważam, że mniejszym ryzykiem jest przyjęcie szczepionki niż zachowanie za covid-19.

Jedyny sposób na powrót do normalności!

wg doniesień to bezpieczna szczepionka wykonana w nowej technologii z ograniczeniem substancji które mogłyby wywołać reakcję anafilaktyczną, to najlepsze rozwiązanie na obecną chwilę,

Nie będę

Szczepionka jest bezpieczna, ewentualne działania niepożądane są niczym w stosunku do infekcji i jej skutków ubocznych wywołanych przez koronawirusa

CHpl wskazuje, że szczepionka jest bezpieczna :)

Do szczepienia zachęcę jednym podstawowym argumentem-jeżeli chcemy wrócić do życia sprzed epidemii, jak największa część społeczeństwa musi się zaszczepić

Szczepionki są stosowane od lat, a wszystkie poważne zastrzeżenia z wyj. anafilaksji to wymysły mediów

Nie mam już siły tego robić.

Postaram się wytłumaczyć, że bilans korzyści i ryzyka przemawia zdecydowanie za zaszczepieniem się.

Szczepienie to jedyna droga do wyjścia z pandemii. Szczepionka jest przebadana i bezpieczniejsza niż przechorowanie covid.

Że jest przebadana

Jest to nie tylko zawodowy, ale też obywatelski obowiązek, by chronić innych.

Odsetek działań ubocznych jest niewielki. Szczepionka nie tej samej matrycy co wiele innych. My jako personel medyczny powinniśmy dać przykład i się zaszczepić jak najszybciej.

Argumentami naukowymi

Stosunkiem korzyści do ryzyka

Przedstawię fakty dotyczące szczepionki

Większe korzyści niż ryzyko, szczepionka przebadana, bezpieczna

Szczepionka jest bezpieczna, warto zadbać o siebie i o innych

Przesyłam linki z rzetelnymi informacjami. Dyskutuję. Staram się być na bieżąco żeby potrafić odpowiedzieć na każde pytanie. Ich strach wziął się z niewiedzy. I czerpaniu informacji ze złych źródeł

Szczepionka mRNA pomimo krótkiego czasu powstawania jest stosunkowo łatwa do wyprodukowania i bezpieczna ze względu na nietrwałość samego mRNA w organizmie. Pozatym lepiej zrobić to teraz póki szczepienie jest za darmo, niż płacić chcąc wyjechać za granicę, a mam 90% pewności, że szczepienie będzie wymagane przy podróżach zagranicznych.

Tym, że będą mieć święty spokój jak się zaszczepia i, że wg mnie szczepionka jest bezpieczna i nie ma nic dziwnego w tym, że powstała tak szybko, skoro cały świat stanął na głowie z powodu korona wirusa, to dziwne, żeby nie udało się opracować czegoś dużej ilości firm i naukowców w około rok

Jest to szansa na powrót do normalności. Nie wystarczy tylko współczuć poszczególnym branżom. Czas zrobić coś dla innych

Każdy wirusolog, immunolog, epidemiolog czy lekarz zakaźny, na którego się natknęłam twierdzi, że szczepionka posiada bardzo wysoki profil bezpieczeństwa i została przebadana zgodnie ze wszystkimi procedurami obowiązującymi procedurami. Nie spotkałam się z żadnym rozsądnym argumentem przeciwko szczepieniu, prócz subiektywnych uprzedzeń i zwykłego lęku przed nowym. Oczywiście każdy lek ma jakieś działania uboczne, ale tutaj korzyści przeważają. W chorobie zanim zdobędziesz odporność wirus spustoszy Ci organizm, a powikłania po covid 19 są ciężkie i mogą pojawić się po długim czasie. Szczepionka za to nie wywołuje żadnej infekcji, prowokuje tylko organizm do produkcji przeciwciał. Nie kumuluje się, znika z organizmu w ciągu kilku dni, dlatego uważam, że nie ma szans na żadne długofalowe powikłania. Jest etyczna, gdyż nie wymaga do produkcji ludzkich komórek. I to jedyna sensowna szansa na powrót do normalności.

Że to jedyny sposób żebyśmy pozbyć się pandemii i żeby życie chociaż trochę wróciło do normy. Leku na covid-19 nie ma, a szczepionka sama w sobie jest dobrze przebadana i ma działania niepożądane jak każda inna.

Obecnie nie ma innego sposobu na walkę z tą chorobą, badania pokazują, że możliwe działania niepożądane po szczepieniu są mniejsze niż po przebyciu choroby.

Ryzyko objawów poszczepiennych jest nieporównywalnie małe w stosunku do ciężkiego przebiegu choroby lub zgonu z powodu covid lub pocovidowych powikłań

groźniejszy jest covid

Będę mówić o korzyściach oraz wyjaśniać wszelkie wątpliwości i obawy

Hmm jeżeli mają dyplom mgr farm to znają działanie leków i w tym szczepionki, zasady badań klinicznych itp, tym samym że zasady działania i produkcji szczepionek są podobne! Od lat.. Nam ufają pacjenci więc my zaufajmy nauce!!!!

„Będę próbowała przekazać wszystkie najważniejsze informacje o:
- badaniach klinicznych (krótko o tym, że były wystarczające długie)
- bezpieczeństwie szczepionki (o tym jakie są działania niepożądane)
- ryzyku jakie niesie ze sobą COVID
Jeśli argumenty nie pomogą odeślę do osób które mają większą wiedzę na ten temat i nagrały webinary/rozmowy z lekarzami (np. na IG) i poproszę o to żeby osoba która jest nie przekonana je zobaczyła.”

Tak

Próbuje przekonać, ale ciężko z koniem się kopać

Szczepionka nie zawiera nawet martwego wirusa, a ja nie będę ryzykować spotkania z żywym wirusem. Wierze naukowcom, podeślę im link do strony na fb szczepienia rozwiewamy wątpliwości, prowadzi rzetelnie stronę lekarze, korzystałam z niej m, żeby dowiedzieć się o szczepieniach dla moich dzieci.

Niestety, nie przekonam. Są odporni na wszelkie argumenty.

Nie będę przekonywać

Nie przekonam, każdy ma swój rozum

Szczepionka jest na pewno bezpieczniejsza niż sama choroba i jej powikłania. Lepiej nie ryzykować. Sama przesłałam covid i go nie polecam nikomu.

Pokażę im artykuły z poważnych źródeł, potwierdzające skuteczność i bezpieczeństwo szczepionki

Odpowiem na pytania dotyczące obaw - obawy wynikają z braku wiedzy

To najpewniejszy sposób, aby nie zachorować i powstrzymać pandemię

Bezpieczniej się zaszczepić niż zachorować. Nigdy nie wiemy w jakim stanie znajdziemy się podczas zachorowania

Prawdopodobieństwo problemów zdrowotnych wskutek szczepienia jest wielokrotnie mniejsze niż na skutek zachorowania na COVID-19.

Podstawowa wiedza z zakresu biologii (bez wnikania w genetykę i immunologię o procesach jak transkrypcja, translacja) mówi sama za siebie że nie ma czego obawiać się o samo mRNA wirusowe. Jeśli jest inaczej, polecam zmienić zawód bo nie wiem CO TY KURWA TUTAJ ROBISZ.

Udostępniając odpowiednie źródła

Mniejsze ryzyko powikłań po szczepieniu, niż po zachorowaniu na Covid.

Skoro badania kliniczne rozpoczęły się już w lipcu, a po badaniach zaszczepiono już kilka milionów osób i poza dostownie kilkoma atakami anafilaksji żadne ciężkie działania niepożądane nie wystąpiły, to znaczy że szczepionka jest bezpieczna. A nawet jeśli ktoś jest młody i nie boi się choroby, to i tak powinien pomyśleć o innych starszych których w razie zachorowania może zarażać.

Szczepionki zostały przebadane i udało się opracować szczepionkę szybciej niż standardowo, ponieważ ogromne środki finansowe i nakłady ludzkie zostały w to zaangażowane. Szczepienie wiąże się z dużo niższym ryzykiem niż sama choroba.

Sam COVID jest bardziej niebezpieczny niż efekty uboczne szczepionki. A skoro tak się boja efektów ubocznych szczepionki to nie powinni brać żadnych leków bo każdy ma działania niepożądane

Nie będę przekonywać, wymienię tylko fakty lub odeślę do artykułu.

Niestety, trudno przekonać osoby z obiektywami. Posłużę się wiarygodnymi źródłami naukowymi

Przedstawię wyniki badań i spróbuję przekonać na swoim przykładzie

Nie wiem

w oparciu o badania i wypowiedzi specjalistów i autorytetów będę wyjaśniać wątpliwości

Mocno!

Jeżeli będzie otwarty na rozmowę to spróbuję wyjaśnić wątpliwości opierając się na wiedzy którą zdobyłam do tej pory.

dzięki temu wrócimy jak najszybciej do normalności.

Wszystko wskazuje na to że szczepionka została wytworzona zgodnie ze sztuką a badanie kliniczne w tym celu przeprowadzone pokazuje bardzo obiecujące i twarde dane, więc jako specjaliści z dziedziny farmaceutyki mamy wręcz obowiązek zaszczepić się aby przyspieszyć osiągnięcie odporności populacyjnej

Zaszczep się, ochroń najbliższych!

Aby posłuchały wypowiedzi osób które specjalizują się w tej dziedzinie

Szczepienie to jedyna droga do nabycia odporności i końca pandemii

Jeśli ktoś, tak jak ja, ma dość życia w izolacji, życia w maseczkach z przyłbicach, rękawicach ochronnych, a przede wszystkim życia w obawie o życie najbliższych, że to my właśnie przyniesiemy wirusa do domu, to nie ma innego wyjścia jak szczepienie. Ja chcę normalności i normalnych wakacji, dlatego się szczepię.

Jest to bardzo bezpieczna szczepionka i nie należy wierzyć internetowym pseudonaukowcom, którzy twierdzą, że to coś zupełnie nowego stworzonego w kilka miesięcy. Prace nad szczepionkami na bazie RNA trwają od lat 90-tych. W szczepionce nie ma wirusa, nawet nieaktywnego!

bede ich edukowac

Faktami, badaniami, spróbuje im wytłumaczyć że jest to jedyny sposób na powrót do normalności

Badanie kliniczne na bardzo dużej grupie osób (większej niż większość leków), bardzo niskie ryzyko działań niepożądanych, ogólnodostępne dane i wyniki, technologia badana od wielu lat

Już to zrobiłam podając wiarygodne źródła informacji, wszystkie argumenty za szczepieniem

pokazując skład szczepionki i logicznie argumentując korzyść szczepień. Ponadto lepiej dostać alergii jako powikłanie poszczepienne, niż otrzymać najgorsze powikłanie wirusa- śmierć

Najbliżsi

Nie będę przekonywać każdy musi sam podjąć decyzję. Wystarczy posłuchać webinarów znanych lekarzy

Szczepionki są niezbędne, aby wyeliminować pewne choroby (w tym przypadku covid). W historii były już wielkie pandemie, wielu ludzi zmarło, teraz dzięki szczepieniom wygrywamy z tymi chorobami. Ewentualnie, jeśli ktoś nie chce się zaszczepić, mówię że jest debilem.

Pomysł o swoich rodzicach i dziadkach

Komentarz: Z uwagi na oryginalność większości wypowiedzi w tym pytaniu, przytoczyliśmy je wszystkie w formie niezmienionej. Należy zaznaczyć, że udzielali ich tylko respondenci, którzy ocenili, że nie mają obaw i obiekcji względem szczepień przeciw COVID-19. Odpowiedzi prezentowały bardzo różne argumentacje, których analiza sama w sobie może być przedmiotem odrębnego badania.

5. Skąd czerpiesz wiedzę na temat bezpieczeństwa i skuteczności szczepionek?

Udzielone odpowiedzi:

Od kolegów	Internet,	Internet, telewizja, opinie specjalistów	Wypowiedzi lekarzy i osób związanych z terminologia medyczna	Prasa naukowa, artykuły fachowe, pubmed, strony medyczne	Z artykułów naukowych
net	Z doświadczenia	Z literatury medycznej i opinii wiarygodnych medycznych profesorów i naukowców	Publikacje medyczne	Opinie znajomych lekarzy i/oraz koleżanek z pracy oraz opinię zagranicznych lekarzy	Portale medyczne
Webinary	Wykłady dla farmaceutów	Z ChPL, z dostępnych materiałów na stronach szczepienia.pzh.gov.pl i vaccinesafetynet.	Z prasy, z wywiadów z lekarzami wirusologami	Internet, książki	Internet
Internet	internet, opinie ekspertów	pisama naukowe opinie specjalistów	Tv	z tv i internetu	Z Internetu, z tekstów naukowych
Z publikacji	Artykuły naukowe	Z Internetu i z badań opublikowanych w Internecie, a także z mediów masowych	EMA	Z badań naukowych. Wiarygodnych.	Internet
z czasopism naukowych	Z artykułów naukowych, metaanaliz, stron internetowych	chpl portale branżowe	Internet - opinie wirusologów, lekarzy, ale nie „uważam tak i koniec kropka”, tylko poparte publikacjami	T	Z artykułów oraz wypowiedzi specjalistów.
Chpl	pub med, lekarze	Z badań, statystyk i artykułów tuszujących szkodliwe działanie, nie raz historia pokazała, że dany lek okazał się po czasie niebezpieczny, lub szczepionka.	Rozmów z lekarzami i wypowiedzi ekspertów wirusologów	Z własnych źródeł i opinii specjalistów	Z wiedzy kolegów z pracy i prasy medycznej
Badania kliniczne zatwierdzone przez FDA i UE	Od ludzi mądrzejszych ode mnie	Sprawdzone źródła	od fachowców	Staeam się czytać z rzetelnych źródeł z badań ulotki leku słucham wypowiedzi lekarzy wirusologów	od lekarzy
Artykuły naukowe	Internet	Zagraniczne publikacje, które można znaleźć na pubmed	CHPL i obserwacje oraz doświadczenia	Artykuły profesorów, lekarzy i wirusologów	Książki i internet
Internet	Głównie kanały naukowe na YT, które podają źródła z których korzystają, wykłady, artykuły uniwersytetów medycznych.	Internet	Od lekarzy	Z internetu	Z głowy.
Tylko z wiarygodnych źródeł medycznych	Internet	Z różnych źródeł i wiedzy dotychczas zdobytej	Z publikacji	Artykuły	Internet, publikacje naukowe, wymiana informacji wśród znajomych medyków
Publucacje	Szczepienia.gov.pl	Czasopisma naukowe, wypowiedzi i wywiady z lekarzami, farmaceutami, naukowcami.	Z literatury	Ulotki oryginalne	Internet
Izba aptekarska, portale i strony internetowe	Internet, publikacje	Wypowiedzi osób uznawanych i uznających się za ekspertów - często niespójne.	Z publikacji w internecie. Z opinii lekarzy.	Z opinii medycznych	Z kompetentnych źródeł, wiedza medyczna, chpl
Internet	Z wielu źródeł	Z wiedzy nabytej od specjalistów, artykułów.	Z publikacji	Chpl, wyniki badań klinicznych (PubMed), komunikaty bezpieczeństwa na stronie URPL	Z fachowej literatury
Z książek naukowych	Ze sprawdzonych źródeł	Wywiady z lekarzami zakaźnikami, Pharmaceutical Journal	Z literatury	Od zaufanego lekarza pierwszego kontaktu	Badania naukowego, opinie ekspertów
Z artykułów medycznych	Ogólnodostępne źródła naukowe	Z portali	Z publikacji w internecie. Z opinii lekarzy.	Z zaufanych i sprawdzonych pod względem merytorycznym portali.	Media
internet	Z materiałów medycznych	X	Z publikacji	Z publikacji	Internet
Artykuły medyczne, publikacje	Z internetu	Badania naukowe, sprawdzone źródła internetowe	Z publikacji	Charakterystyka Produktu Leczniczego, strony nřz, gov	Z książek. Tv. Radia
WHO, Internet	Na pewno nie z fake newsów	Z artykułów naukowych	Z publikacji	Z badań klinicznych	Z publikacji fachowców, EMA
Z internetu	-	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	Gov	Gov	Z CHPL
Internet	artykuły naukowe	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	Od lekarzy	Od lekarzy	Z różnych źródeł
Praca, artykuły naukowe, wiedza ze studiów.	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	Wywiady z lekarzami zakaźnikami, Pharmaceutical Journal	Wypowiedzi osób uznawanych i uznających się za ekspertów - często niespójne.	Od lekarzy	Ze studiów i nauki jak długo trwa proces wytworzenia szczepionki.
Badania naukowe, ulotka produktu	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	Z portali	Z wiedzy nabytej od specjalistów, artykułów.	Gov	Z badań naukowych
Odpowiednie ChPL, a także strony internetowe FDA, EMA, MZ oraz NHS.	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	X	Z wypowiedzi wiarygodnych źródeł	Od lekarzy	Z chpl leku i esma covid
X	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	Badania naukowe, sprawdzone źródła internetowe	Ulotki	Od lekarzy	Z artykułów medycznych, telewizji
Z informacji podawanej w wiarygodnych źródłach	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	Z portali	Publikacje medyczne	Od lekarzy	Internet
Z artykułów	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	X	Z artykułów medycznych i niemedyycznych.	Gov	X
Z artykułów medycznych	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	Badania naukowe, sprawdzone źródła internetowe	Internet	Od lekarzy	
Chpl, media społecznościowe lekarzy działających w sieci	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	Z artykułów naukowych	Internet, fachowcy, artykuły, zdrowy rozsądek.	Od lekarzy	
Internet	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	z internetu	Czytam	Od lekarzy	
	Przed wszystkim od lekarzy, którzy mają doświadczenie i wiedzę na ten temat. Najróżniejszych, nie tylko tych „głównego nurtu akademickiej” ale również tych, którym „zamyka się usta” gdy powiedzą za dużo prawdy. Badanie naukowe również choć w nie coraz trudniej wierzyć wiedząc, kto je przeprowadza.	Internet	Ze sprawdzonych źródeł.	Od lekarzy	

Od zaufanych instytucji i osób związanych z naukami medycznymi. Osoby te zawsze dodają źródła, z których korzystają i nigdy nie mam do nich zastrzeżeń. Jest to wiedza oparta na statystyce, metaanalizach i badaniach kohortowych, a nie bezpośrednio na jednostkowych badaniach czy wypowiedziach jednostek, nawet jeśli jest to profesor czy doktor	Publikacje naukowe	Ze źródeł które nie kłamią.	Staram się czytać rzetelne informacje na dany temat , a nie wchodzić tylko w artykuły „clickbait’owe”. Odpowiednich informacji udzieliła też osoba , która zajmuje się badaniami klinicznymi od wielu lat	Internet, artykuły medyczne, wypowiedzi personelu medycznego	Z informacji firmy farmaceutyczne i opinie ekspertów
Z internetu	Wszystkie możliwe źródła	Z ulotek szczepionek i artykułów medycznych na ich temat	Media	Dokumentacje medyczne	Od lekarzy i z Internetu.
Telewizja, Internet, rozmowy z lekarzami	Wypowiedzi lekarzy specjalistów	Internet , telewizja	Z różnych źródeł	Artykuły naukowe, internet, tv	Media
Z materiałów i stron związanych z medycyną.	Internet	Z badań klinicznych i potwierdzonych sprawdzonych naukowych artykułów.	Z portali do tego dedykowanych	Internet TV radio	Staram się czytać opracowania naukowe, rozmawiam i konsultuje moją wiedzę ze znanymi mi lekarzami
Od producenta szczepionek.	Internet	Z doświadczenia zawodowego.	Zzx	Z fachowej literatury..	Ebm, FDA portale farmaceutyczne
Prace naukowe, obserwacje lekarzy	Artykuły medyczne i swoje doświadczenia ze szczepieniami.	Z prasy, Internetu i rozmów ze znajomymi.	Telewizja internet	Lektura fachowa i internet	Z fachowych publikacji i webinarów specjalistów, chpl szczepionki
Internet	Internet	Wykłady i webinary, chpl poszczególnych produktów leczniczych, różne opracowania	Ulotka	Internet	Chpl, internet
Publikacje naukowe	Internet	Z opinii i opracowań naukowych, CHPL	Internet	Z informacji i z różnych źródeł Internet zdań lekarzy i profesorów	Z własnej wiedzy
Z artykułów fachowych, wypowiedzi ludzi nauki i medycyny.	Z artykułów naukowych	Wystarczy spojrzeć na naukowe artykuły, skuteczność szczepionek to fakt, a nie domysły. Nie uważam, że jest tu z czym dyskutować. Co gdyby nie było szczepionek chociażby na gruźlicę? Jak długo trwała by walka z tą chorobą i o ile więcej byłoby ofiar?	Publikacje naukowe, webinary eksperckie.	Ulotki	Literatura fachowa
Z artykułów. Niepokoi mnie to że producent rzeka się odpowiedzialności za działania niepożądane.	Z wiedzy mądrych lekarzy	Od lekarza	Stucham wykładów specjalistów w tej dziedzinie	Zeesząd	Z publikacji i portali naukowych
Źródła naukowe	Z opinii ekspertów	Źródła medyczne , rozmowy z biotechnologami , lekarzami , dr.n.med z UŚ	Tylko ze źródeł medycznych. Jestem fanką wszystkich lekarzy epidemiologów.	„Telewizja Internet”	Chpl, artykuły naukowe, prezentacje naukowców
Z wielu miejsc	Z internetu	Artykuły naukowe, wypowiedzi naukowców	Internet, media społecznościowe.	Fachowe czasopisma i strony przeznaczone dla personelu fachowego	Tv.internet.lekarze
z portali dla farmaceutów	Internet	Z Internetu , że szkoleń i portali dla farmaceutów	Prace naukowe.	Z książek medycznych	Pisma medyczne, internet
Intene	Z oficjalnych badań naukowych	Internet	Internet	Chpl, pisma i strony medyczne	Sprawdzone źródła
Z własnych źródeł	Od lekarzy i z potwierdzonych naukowych źródeł	Z artykułów EBM i profili internetowych lekarzy i naukowców którzy zajmują się wirusologią.	Z źródeł medycznych	Internet	rc
Z publikacji lekarzy i immunologów na instagramie	Artykuły (portale med, artykuły naukowe), rozmowy ze znajomymi farmaceutami i lekarzami, zaufani lekarze i farmaceuci w SM	Informacje producenta, wyniki badań	Z wiedzy swojej	Od lekarzy	Ok
Ulotka udostępniona pierwotnie za stronie rządu brytyjskiego, raport z badań, wypowiedzi osób typu pan dr Szczeklik	Z publikacji	Internet	z opini naukowców	Branżowe wydawnictwa	Z podręczników akademickich do mikrobiologii oraz innych źródeł opracowanych przez wiarygodne autorytety środowiska medycznego
Internet	media, lekarze	Z internetu	Z internetu	Internet	Chpl publikacje naukowe
Artykuły naukowe w Internecie	Z publikacji medycznych wakcynologów i lekarzy.	Z doświadczenia	Z doświadczenia	Z oficjalnych danych podanych z oficjalnych medycznych źródeł	Ze sprawdzonych kanałów yt, stron internetowych agencji dopuszczających leki w różnych krajach
Lekarze,artykuły w prasie medycznej	Od lekarzy	Ze sprawdzonych źródeł a nie dumnych internetów :) antyszczepionkowcy zawsze byli są i będą i nic tego nie zmienia. Ale po to mamy własne mózgi żeby ich używać	Z opinii naukowców	Prasa medyczna znajomi lekarze telewizja	FDA, CDC, Strona producenta, ChPL i dokumenty rejestracyjne w oryginale, EMA, URPL
N.	Artykuły (portale med, artykuły naukowe), rozmowy ze znajomymi farmaceutami i lekarzami, zaufani lekarze i farmaceuci w SM	Staram sie korzystać ze sprawdzonych i polecanych źródeł wypowiadających sie cenionych i znanych wirusologów.	Z internetu	Chpl, publikacje głównie zagraniczne, WHO	.
Z materiałów naukowych	Z badań naukowych i studium przypadku	Badania naukowe, oświadczenia producenta, ulotka	Z doświadczenia	Internet	tv
	Nie czerpie	Publikacje i wywiady lekarzy	Z wiedzy medycznej	Z różnych źródeł	Karta charakterystyki leku, ulotka
	Podręcznik 1973r	Od ekspertów	Staram się czytać rzetelne informacje na dany temat , a nie wchodzić tylko w artykuły „clickbait’owe”. Odpowiednich informacji udzieliła też osoba , która zajmuje się badaniami klinicznymi od wielu lat	Z internetu.	Publikacje naukowe
	„Portale branżowe Zaszczep się wiedzą Szczepienia. Info Chpl”		Media	Z portali medycznych	Z fachowych pism i i opinii lekarzy specjalistów
	Internet, wypowiedzi, rozmowy z lekarzami		Z różnych źródeł	Internet, instagram-konta lekarzy.	Ze sprawdzonych źródeł
			Telewizja internet	Artykuły naukowe i autoryzowane wypowiedzi dr i prof	
			Ulotka	Z wiedzy fachowców	
			Internet	Z portali naukowych, biotechnologicznych i farmaceutycznych	
			Internet	Z portali medycznych	

Od lekarzy i farmaceutów	;) Internet	z grupy na FB „Szczepienia - rozwiewamy wątpliwości”	Rzetelne publikacje naukowe, wpisy immunologów, wirusologów, ludzi ze świata nauki	Z literatury	Artykuły naukowe, portal opieka.farm., wypowiedzi środowiska uczelni medycznych itp.
Opinie i literatury lekarzy, biologów	z opieka.farm i chpl szczepionek	Zaufane profile w SM min opieka farm	Ze źródeł medycznych	szkoła	Z medycznych portali internetowych.
ChPL, strona CDC, opublikowane wyniki badań przeprowadzonych przez producenta, portal opieka.farm, portal Crazy Nauka	Z ulotki oraz z nowych artykułów na blogach typu mamapediatra, czy matkaaptekarzka, wiedzy od lekarzy.	Chpl szczepionki.	Webinary	Artykuły medyczne, opinie specjalistów	Czytam wiele pism i słucham wykładów niezależnych.
Chpl, EBM, wirusologię badania naukowe	Grupa na FB Szczepienia rozwiewamy wątpliwości	Piśmiennictwo naukowe	Z publikacji naukowych	Tv	z wypowiedzi autorytetów
Z pronaukowych blogów i profili w mediach społecznościowych	Internet, ale tylko strony dla profesjonalistów.	Artykuły, publikacje naukowe, blogi i wpisy naukowe	Ze szkoleń specjalistycznych na temat szczepienia	Chpl	mp
Oglądam webinary, śledzę profile na TT ludzi, którzy na genetyce i biotechnologii znajdują się zdecydowanie lepiej ode mnie, staram się czytać podawane tam źródła	Ze strony polskiego towarzystwa wakcynologii, różnych blogów medycznych np. mamapediatra, matka aptekarka, lekarz Łukasz durajski, insty immunolog, instalekarz itd itp □	Szkolenia	Ze studiów medycznych, z artykułów naukowych.	Internet, artykuły medyczne	Ze specjalistycznych webinarów i wypowiedzi naukowców
Pubmed	Z mediów	Fachowe strony medyczne, Chpl	Publikacje naukowe.	„strony internetowe: opieka.farm, mgr.farm, EMA.”	ChPL, informacje producenta, wyniki badań klinicznych.
Blogi popularnonaukowe np. biokompost. Grupy na fb o szczepieniach, badania naukowe, chpl szczepionek po polsku i po angielsku.	Ze źródeł naukowych	Lekarze	Publikacja z raportem z badania	Artykuły naukowe	Wasze publikacje, strony gov
Z materiałów ze studiów, Z informacji PAN	Z publikacji na temat tej konkretnej szczepionki	„Szkolenia dla farmaceutów. Wystąpienia dr Simona. Opracowania naukowe. Ale też portal Nauka.To lubię.□”	porta;e fachowe, oficjalna dokumentacja producentów i organizacji typu WHO	Z informacji dostępnych w internecie	Z FACHOWEJ LEKTURY
Artykuły naukowe	Z literatury	Publikacje naukowe, artykuły, e-booki np z wydawnictwa farmaceutycznego	Internet	Wykłady z farmakologii na studiach- proces rejestracji i badania szczepionek przed wejściem na rynek	opieka.farm
Z internetu	Tekstów naukowych, opracowań wakcynologów, farmaceutów, lekarzy.	Portale medyczne, chpl.	Potwierdzone doniesienia naukowe	Artykuły naukowe	Publikacje
strona European Medicines Agency,	Z opracowań różnych naukowców	Webinar, chpl	Badań naukowych i opracowań autoritetów w zakresie wakcynologii i chorób zakaźnych	Z informacji dostępnych w internecie	Badania naukowe, guru nauki
Książki, publikacje	publikacji	chpl	szkolenia i publikacje	Www	artykuły naukowe, ChPL, wywiady z profesorami, lekarzami, wirusologami.
Periodyki medyczne, duże doświadczenie koleżanek	Z LITERATURY FACHOWEJ	Z artykułów w sieci	Z artykułów	Mp	„Artykuł po polsku na temat różnych typów i mechanizmu działania Podsumowanie wiedzy n.t. Szczepionek po ang. Wstawiony na facebooka przez jednego z administratorów grupy PAN TABLETKA-WSPARCIE”
Wykłady zakazników, literatura naukowa	Z badań naukowych	Ooooo	Dr Szelągowska, dr firtek	Z prasy	Internet, ale wyłącznie sprawdzone portale farmaceutyczne i medyczne
Śledzę różne naukowe dobieżenia na bieżąco.	Z opracowań naukowych, wypowiedzi specjalistów.	Z różnych miejsc	Publikacje naukowe	Z artykułów i publikacji medycznych	Z branzowych artykułów i opinii autorytetów z dziedziny medycyny
Z badań naukowych i wykładów lekarzy.	Staram się wybierać sprawdzone źródła. Opieram się na decyzjach i opiniach EMA i WHO.	Z publikacji	Publikacje naukowe	Internetu	ogólnodostępne strony internetowe, literatura fachowa, Chpl-e
„Chpl Webinaru Publikacje”	Jestem w ciąży, i nie ma dokumentacji która potwierdza bezpieczeństwo stosowania szczepionki w okresie ciąży lub karmienia piersią. Były opisywane przypadki gdy w grupie badanych kobiety nie wiedziały że są w ciąży, jak również badania zostały przeprowadzone na szczurach, ale nie zamierzam ryzykować zdrowiem dziecka	Z LITERATURY FACHOWEJ	Artykuły naukowe, opracowania artykułów naukowych	Od naukowców i specjalistów	Internet, opinie specjalistów
Z publikacji naukowych i opinii ekspertów.	Staram się wybierać sprawdzone źródła. Opieram się na decyzjach i opiniach EMA i WHO.	Z artykułów w sieci	Z wypowiedzi fachowców. Z tekstów pisanych przez specjalistów.	Litaratura, internet, tv	Czytam publikacje naukowe, słucham wypowiedzi naukowców i lekarzy
Ze stanowisk i komunikatów polskich naukowców	Jestem w ciąży, i nie ma dokumentacji która potwierdza bezpieczeństwo stosowania szczepionki w okresie ciąży lub karmienia piersią. Były opisywane przypadki gdy w grupie badanych kobiety nie wiedziały że są w ciąży, jak również badania zostały przeprowadzone na szczurach, ale nie zamierzam ryzykować zdrowiem dziecka	Z artykułów w sieci	Sprawdzone kanały na YouTube o tematyce naukowej - Uwaga! Naukowy Bełkot, Nauka. To lubię, Kasia Gandor	CHPT, artykuły, opracowania naukowe	Internet, internet i przyjaciele
Z artykułów naukowych.	Jestem w ciąży, i nie ma dokumentacji która potwierdza bezpieczeństwo stosowania szczepionki w okresie ciąży lub karmienia piersią. Były opisywane przypadki gdy w grupie badanych kobiety nie wiedziały że są w ciąży, jak również badania zostały przeprowadzone na szczurach, ale nie zamierzam ryzykować zdrowiem dziecka	Z artykułów w sieci	Artykuły naukowe, opracowania artykułów naukowych	Czytam publikacje naukowe, słucham wypowiedzi naukowców i lekarzy	Wypowiedzi ekspertów
Internet	Jestem w ciąży, i nie ma dokumentacji która potwierdza bezpieczeństwo stosowania szczepionki w okresie ciąży lub karmienia piersią. Były opisywane przypadki gdy w grupie badanych kobiety nie wiedziały że są w ciąży, jak również badania zostały przeprowadzone na szczurach, ale nie zamierzam ryzykować zdrowiem dziecka	Z artykułów w sieci	Artykuły naukowe, opracowania artykułów naukowych	Internet	Publikacje na stronach Pubmed, AMA, opieka.farm
Artykuły	Jestem w ciąży, i nie ma dokumentacji która potwierdza bezpieczeństwo stosowania szczepionki w okresie ciąży lub karmienia piersią. Były opisywane przypadki gdy w grupie badanych kobiety nie wiedziały że są w ciąży, jak również badania zostały przeprowadzone na szczurach, ale nie zamierzam ryzykować zdrowiem dziecka	Z artykułów w sieci	Artykuły naukowe, opracowania artykułów naukowych	Internet	Z naukowych artykułów, z prasy z internetu
Chpl, fachowe artykuły	Jestem w ciąży, i nie ma dokumentacji która potwierdza bezpieczeństwo stosowania szczepionki w okresie ciąży lub karmienia piersią. Były opisywane przypadki gdy w grupie badanych kobiety nie wiedziały że są w ciąży, jak również badania zostały przeprowadzone na szczurach, ale nie zamierzam ryzykować zdrowiem dziecka	Z artykułów w sieci	Artykuły naukowe, opracowania artykułów naukowych	Internet, lekarze	Internet

Chpl, wypowiedzi ludzi wykształconych w tym kierunku.	Webinar farmaceutyczny	z artykułów publikowanych na różnych stronach internetowych	Z portali farmaceutycznych	Staram się czytać materiały naukowe lub słuchać wypowiedzi ludzi którzy mają medyczne wykształcenie (lekarzy) i autorytet, ludzi których uważam za godnych zaufania w tym temacie	Internet, znajomi, własna wiedza
Profesjonalne portale medyczne, opracowania medyczne	Pamiętam jeszcze ze studiów, czytam chpl szczepienia przed zastosowaniem u siebie lub swojego dziecka	Literatury fachowej i opinii fachowców	Internet - wywiady wirusologów i merydów	Publikacje naukowe	Artykuły, internet
Ze źródeł naukowych, z tego co mówią i piszą wirusolodzy i inni naukowcy na całym świecie	mp	fachowe strony internetowe, szkolenia on line	EMA, OIA Warszawa, artykuły naukowe, rozmowy ze specjalistami	Portale medyczne, publikacje	Czytam artykuły i słucham webinarów, wywiadów prowadzonych przez specjalistów.
Badania naukowe, opinie znanych ze środowiska medycznego	Mimo wolnie z mediów i portali społecznościowych. Na własną rękę z artykułów naukowych	Z fachowej prasy z Internetu z artykułów	artykuły na stronach branżowych+ wiedza ze studiów	Portale naukowe, WHO, FDA	chpl,
Z publikacji naukowych	Z artykułów i opinii lekarzy epidemiologów.	Karty charakterystyki, fora społecznościowe o tej tematyce	Od ekspertów wakcynologii, immunologii oraz wirusologii, naukowców, biotechnologów	Ze sprawdzonych źródeł	Z artykułów naukowych, chpl produktu, specjalistów
Z portali internetowych dla farmaceutów	Od znanych farmaceutów oraz postaci branżowych.	prasa,internet ,wiedza medyczna	Z pubmedu, FDA i EMA	Ufam nauce	internet
Z opublikowanych badań i webinarów online	Chpl, doniesienia naukowe na stronach medycznych, rozmowy z lekarzami, pielęgniarkami i tymi którzy posiadali wynik dodatni.	Wyniki badań skład szczepionki , to wszystko zamieszczone jest na stronie internetowej	internet,tv	Ze znajomości procedur badań klinicznych, pracuję w AZ i asystuję przy badaniach klinicznych nad szczepionką. Czytam też często Tomasa Dzieciatkowskiego.	Strona producenta, opisy badań klinicznych, chpl, https://szczepienia.pzh.gov.pl
Chpl, strony producentów, webinar z ekspertami. Wynika z nich jedno: nie wiemy na ile szczepionka jest bezpieczna, skuteczna, jakie ma opóźnione działania niepożądane, interakcje z innymi lekami, żywnością, przy jakich chorobach nie jest zalecana poza niektórymi alergiami. Przede wszystkim nie wiadomo na jak długo działa. Nie ma procedury weryfikującej czy osoba idąca na szczepienie nie jest już zakażona covidem i jak wczesny etap infekcji wpłynie na przyjęcie szczepionki i jak rozwine się dzięki niej zakażenie- lepiej czy gorzej?	„MP CDC, NIH”	ChPL	CHPL, rekomendacje EMA, WHO, opinie profesorów z mojej uczelni	Internet,książki naukowe, wywiady, publikacje, opinia lekarzy i farmaceutów	Publikacje naukowe, strony internetowe przeznaczone dla personelu medycznego
Z doświadczenia NOP szczepionek zarejestrowanych w normalnym trybie np Act hib. Nie lubię podkopywanie tematu pod dywan. Zapewnienia producentów o bezpieczeństwie Vioxxu, Isolipanu, Lipobaiu kontrastują ze zgonami po tych lekach i odszkodowaniami wypłaconymi po procesach. Drażnią mnie jedynie słuszne poglądy - 100% za albo 100% przeciw . Nie ma miejsca na dyskusję.	Pracuje w badaniach	Z wypowiedzi naukowców i lekarzy	Chpl, badania naukowe	Z Państwa wydawnictwa farmaceutycznego oraz z wypowiedzi profesjonalistów na youtube.	z chpl szczepionki, oczywiście słucham też doniesień medialnych, ale podchodzę do nich zdroworozsądkowo
Z doniesień i badań naukowych	Czytam artykuły tylko tych osób, które mają tytuł naukowy. Medialna nagonka mnie nie interesuje. Zbyt dużo jest różnych zdań.	Z portalu opieka farmaceutyczna i innych wiarygodnych źródeł naukowych.	Z internetu, od znanych lekarzy	Z książek i for medycznych	Publikacje naukowe oraz ich rzetelne opracowania
od autorytetów w dziedzinie wakcynologii i wirusologii	artykuły naukowe, webinaria prowadzone przez fachowców	portale i opracowania naukowe	Ze szkoleń.	Z publikacji naukowych	FDA, chpl, webinar
	Portale informacyjne, wypowiedzi naukowców, lekarzy	od Pana Krzysztofa Jackowskiego	Ze wszystkich możliwych źródeł.	Z internetu oraz z „Zeszytów Apeicznych” na temat szczepień.	Z naukowych art, z webinarów prowadz przez lekarzy zakazników, z wypowiedzi tv i internetowych profesorów dziedzin med
	Z literatury fachowej, szkoleń i doświadczenia	Z Internetu	Z literatury fachowej i szkoleń i wypowiedzi specjalistów	artykuły naukowe, internet	Z mediów społecznościowych - od osób, które zajmują się na przykład wirusologią i udostępniają rzetelne informacje na temat badań i podają źródła tych informacji.
	ze publikacji, webinarów itp	Chpl	Media społecznościowe, np strona Tomasa Dzieciatkowskiego lub prof Krzysztofa Filipiaka. Dokumentacja od producenta szczepionek. portal mp.pl	Publikacje	ulotka, materiały edukacyjne MZ
	Strony rządowe ministerstwa zdrowia	Z publikacji	Badania, chpl	z danych z MZ z programów telewizyjnych z internetu	mp.pl, opieka.farm, chpl
	Informacje z portali/ artykułów przeznaczonych dla personelu fachowego	W tym momencie bardzo intensywnie są zamieszczane informacje na stronie ministerstwa zdrowia na gov.pl	Wiedzę na temat szczepionki cierpię przede wszystkim z ulotki leku, jak na forach branżowych. Covid-19 już przesłama i nie wydaje mi się zasadne szczepienie przeciwko temu wirusowi.	ChPL	Internet, telewizja.
	internet telewizja	Ze szkoleń	Wypowiedzi lekarzy i naukowców	Głównie medycyna praktyczna.	Internet
	Internet	Od znanych lekarzy i z portali medycznych	Czytam artykuły naukowe	Z internetu	Z internetu
	Sprawdzone źródła	Chpl, wykłady tematyczne, opis badań klinicznych, materiały źródłowe również w j angielskim	Publikacje recenzowane, chpl, wykłady	Studia farmaceutyczne, wikipedia, Karty Charakterystyki Produktu Leczniczego, medycyna praktyczna (mp.pl)	Medline
	Z materiałów MZ oraz suplementu wydanego przez Wydawnictwo Farmaceutyczne	Z własnej wiedzy	Od lekarzy	Prasa farmaceutyczna, artykuły	Artykuły naukowe i wypowiedzi ekspertów w dziedzinie chorób zakaźnych.
	Z pracy	Z różnych źródeł, prasy, internetu, znajomych.	publikacje naukowe, wypowiedzi ekspertów	Portale branżowe, Kasia Gandor na YT, Ministerstwo Zdrowia, KE, FDA, EMA, PubMed.	Czytam wyniki badań
	artykuły medyczne - jedne przeczyta drugim	Z publikacji, ulotek szczepionek i artykułów na portalach medycznych (typu medycyna praktyczna)			Głównie z książek
					gazety,wypowiedzi specjalistów,portale inetnetowe dla lekarzy i darmaceutów,CHPL

brak odp.	Mam ograniczone zaufanie do tego co mówią firmy farmaceutyczne na temat swoich produktów, w historii farmacji jest wiele czarnych kart, także tych dotyczących szczepień (szczepionka na polio, szczepionka na świńską grypę), w gruncie rzeczy uważam że firmy farmaceutyczne nie szukają leków by ratować ludzi, ale żeby zarobić, a to co się obecnie wyprawia na świecie tylko mnie w tym przekonuje	informacje PAN. portale branżowe	Internet, tv i wypowiedzi oraz artykuły specjalistów w tej dziedzinie	Wiedza medyczna, podręczniki medyczne, szkolenie, internet	Prasa branżowa, chpl, pubmed
Z publikacji naukowych, wypowiedzi ekspertów		Z artykułów na portalach farmaceutycznych	Z informacji medycznych.	Lekarze, naukowcy	Chpl, publikacje
Stucham specjalistów a nie fejsbukowych bajkopisarzy		WHO PZH FDA EMA	internet, portale farmaceutyczne/medyczne, artykuły dot. firm produkujących szczepionki i testy na COVID-19	Artykuły, konferencje naukowe	Czytam oficjalne badania i charakterystykę przedstawioną przez producenta
Artykuły w Internecie.		Z internetu	Polegam na wiedzy specjalistów w tej dziedzinie, sama za bardzo nie wczytywałam się, zapoznałam się z ogólnymi informacjami na temat mechanizmów działania szczepionek.	Artykuły, wypowiedzi lekarzy i osób związanych z medycyną	Z opinii naukowców
Lekarze, specjaliści z zakresu biotechnologii i mikrobiologii		Wiedza ze studiów, portale medyczne	Internet, tv i wypowiedzi oraz artykuły specjalistów w tej dziedzinie, sama za bardzo nie wczytywałam się, zapoznałam się z ogólnymi informacjami na temat mechanizmów działania szczepionek.	Z opinii lekarzy i biegłych	z artykułów, informacji w mediach
Z informacji naukowych		Z zawodu	Internet, portale z wiedzą fachową dla personelu medycznego	Ze źródeł naukowych	Chpl. Who. Uniwersytety medyczne w Polsce i na świecie.
Z publikacji naukowych		Internet	Z charkterystyki prdukti	Badania naukowe, webinary prof medycyny itp	Z opinii naukowców i lekarzy
Z naukowo.pl, opieki Farmaceutycznej		Z chpl	Z literatury fachowej	Książki internet	Internet, TV
Z fachowych artykułów i wypowiedzi		Internet, webinary	Pisma farmaceutyczne, wypowiedzi fachowców	„suplement Wydawnictwa Farmaceutycznego - Szczepionki przeciw Covid-19: aktualny stan wiedzy, szczepienia info PZH (https://szczepienia.pzh.gov.pl/)”	Strona FDA, EMEA
Przeglądy naukowe, wypowiedzi niezależnych ekspertów krajowych i zagranicznych		Lekarze, ulotka od firmy Pfizer.	Z opracowań, badań	Chpl	Wypowiedz ekspertów, literatura naukowa
z internetu		Z publikacji naukowych, FDA, EMA, wyników badań klinicznych, protokołów badań itp.	Z publikacji i opinii specjalistów	badania, artykuły	Z publikacji
Praca w aptece		Ze śródek akademickich	Artykuły, publikacje	Z literatury fachowej i opinii niezależnych lekarzy i profesorów oraz że specyfikacji opisujących proces produkcji i wykorzystywane metody produkcji	Internet. Szkolenia
Z wywiadów z lekarzami i naukowcami i z webinarów		Portale branżowe	Bezpośrednio z prac naukowych, ze stron internetowych lekarskich/farmaceutycznych opracowujących/publikujących doniesienia z prac naukowych, webinarów dla fachowego personelu medycznego.	Z artykułów fachowych	Z badań naukowych
artykuły naukowe		Przed wszystkim oficjalne i RZETELNE źródła niosące po prostu „suche” fakty. Ocena jest kwestią własnego rozumu.	Z artykułów naukowych	Chpl, publikacje, wyniki badań	z różnych portali branżowych, od znajomych lekarzy (ciekaw jestem ich opinii i ich kolegów)
Z artykułów i wiedzy fachowej		Portale branżowe	Z telewizji	FDA, EMA, pubmed, opinie ekspertów	Z obserwacji
Badania kliniczne, wiedza fachowa		Przed wszystkim oficjalne i RZETELNE źródła niosące po prostu „suche” fakty. Ocena jest kwestią własnego rozumu.	Badania i opracowania naukowe	Internet	Z prasy medycznej
Strony izby aptekarskiej, wypowiedzi wirusologów np. Tomasz Dziaciatkowski.		Z doniesień naukowych	Z ChPL oraz stron internetowych, które opierają artykuły na badaniach naukowych	„Badania naukowe Strony, np. szczepienia. pzh.gov.pl”	Artykuły nia
Z artykułów naukowych		Artykuły branżowe	Z ChPL oraz stron internetowych, które opierają artykuły na badaniach naukowych	Chpl, portale branżowe	internet
Literatura fachowa		Literatura fachowa, szkolenia dla farmaceutów, wydawnictwa	Z forum i wypowiedzi specjalistów w mediach.	Strony internetowe publikujące wyniki badań. Portale popularnonaukowe.	Z waszego portalu i z profili medyków.
Wykłady specjalistów, mp, pubmed.		Z portali medycznych,	Od lekarzy	Internet	Biała księga, materiały źródłowe
Obserwuje wiele kont na Twitterze i zapisalam się na konferencje przez Facebook.		Z materiałów z internetu	Studia, książki, Internet	Z neta	Z publikacji naukowych
Sprawdzone źródła poprzez internet ale trzeba szybko czytać bo „cenzura” usuwa tematy		Z internetu	Z neta	Publikacje naukowe, CHPL, wypowiedzi ekspertów	Webinary aktualnie.
Artykuły naukowe, chpl		Z doświadczenia pacjentów. Jedni reagują na szczepionkę dobrze. A jeszcze inni bardzo źle przechodzą szczepienia choć nie mają do niej p/wskazań.	Publikacje naukowe, CHPL, wypowiedzi ekspertów	Chpl	Opracowania naukowe, webinaria prowadzone przez uczelnię
Z chpl		Z informacji na stronach producentów, wyników badań.	Fachowe artykuły w internecie	Z publikacji naukowych	Artykuły naukowe
Publikacje		„Chpl Pisma branżowe Opinie lekarzy”		Z publikacji naukowych	portale branżowe
Internet		Fachowa literatura medyczna		Z publikacji naukowych	Z materiałów od producenta, wyników badań klinicznych
Portale medyczne, media		Z internetu od znajomych lekaczy		Z publikacji naukowych	z wiarygodnych źródeł naukowych w internecie
Chpl		Artykuły naukowe		Z publikacji naukowych	Praca medyczna
Z artykułów naukowych		Opinie profesorów medycyny/farmacji		Z publikacji naukowych	Z różnych grup na Facebooku, m.in. Fundacja Szczepienia- rozwiewamy wątpliwości
		Chpl, badania		Z publikacji naukowych	Z doświadczenia na przestrzeni wieków

Internet (wykłady, webinary)	Z oficjalnych danych przekazywanych przez osoby uprawnione	Szkolenia, wykłady, materiały dodatkowe.	Artykuły naukowe	Od osób zainteresowanych tematem dogłębnie (osoby pracujące w laboratorium, lekarze, badania naukowe)	„Ulotka Naukovo.pl”
Z wypowiedzi ekspertów i lekarzy	Webinar lekarski i publikacje	Głównie internet	Z publikacji	Artykuły naukowe	Artykuły naukowe
Wiedza ze szkoły i pracy.	Telewizja, artykuły naukowe, internet	Literatura fachowa	Z własnej wiedzy , z publikacji , dowód naukowych , badań , statystyk i ze zdrowego rozsądku !	Artykuły naukowe	Artykuły
Z różnych źródeł	Chpl, Internet	Materiały dostępne w Internecie ze sprawdzonych źródeł	Praca	„UpToDate EntrezPubmed Mp.pl”	ChPL
Z internetu	CHPL, pubmed	literatura fachowa	Z publikacji naukowych	artykuły branżowe w internecie,	CHPL, PZH, GOV, MP, PUB MED
Www	Nie dotyczy	Internet	Branżowe portale farmaceutyczne	Chpl, badania naukowe	Z artykułów naukowych
Z wyników badań klinicznych publikowanych w opiniotwórczych czasopismach o międzynarodowym zasięgu (Nature, NEJM), ze stron internetowych EMA i FDA.	CHPL, webinary z udziałem ekspertów	Z prasy medycznej oraz ze stron internetowych, którym ufam pod względem rzetelności przekazywanych informacji	Publikacje naukowe i sprawdzona literatura branżowa	Doniesienia, publikacje naukowe, wypowiedzi autorzytetów w dziedzinie epidemiologii.	Ufam autorytetom
Badania, opracowania naukowe	Internet podręczniki inni farmaceuci	Ze strony PAN, opieka farm, artykułów zagranicznych, wypowiedzi ekspertów np ma YouTube	z wypowiedzi specjalistów	Z danych z badań klinicznych	Na temat bezpieczeństwa z CHPL oraz z publikowanych artykułów dotyczących przebiegu badań klinicznych.
Z głowy	Z prac naukowych w języku angielskim oraz stron branżowych	Z opublikowanych badań przez Pfizer i informacje od wirusologów i genetyków	Artykuły medyczne	Szukam informacji głównie na portalach farmaceutycznych i w ChPL szczepionek	czytałam kilka prac naukowych o szczepionce
Wiem ze szczepionka wymaga kilku lat badań a nie kilku miesięcy.	Z opracowań naukowych i opinii ekspertów	Z wypowiedzi ekspertów.	W wypowiedzi lekarzy, naukowców w internecie.	Chpl szczepionki. Dokumenty naukowe na stronie OIA . Forum dla farmaceutów. Wypowiedzi i artykuły specjalistów	telewizja, internet, radio
głównie z internetu	Publikacje medyczne, czasopisma medyczne, konferencje naukowe, ministerstwo zdrowia	Z portali farmaceutycznych, medycznych	Portale i artykuły medyczne, wypowiedzi specjalistów, wiedza ze studiów	Pubmed, strona internetowa producenta,	Mp.pl, Nature
Chpl.	Np. strona: www.naukaprzeciwpandemii.pl , portal medycyna praktyczna, strona PAN	Z życia i artykułów naukowych	Chakterystyla produktu. Publikacje naukowe. Rekomendacje oraz opinie ekspertow	ChPL, Clinicaltrials.gov	Chpl, artykuły branżowe, książki, strony internetowe
Wypowiedzi naukowców, ulotki, chpl	Internet	Badania kliniczne	Z internetu	Ze strony szczepienia. pzh.gov.pl, Fundacja Szczepienia Rozwiewamy Wątpliwości. Sledzę profile naukowców np. wirusologów dr Tomasz Dzieciatkowskiego, dr Emilii Skirmuntt, słucham wykładów prof. Krzysztofa Pyrcia, biorę udział w szkoleniach i webinarach na stronie podyplomie.pl oraz w pracy w ramach szkolenia ciągłego, a także w wykładach online profesorów i doktorów Uniwersytetów Medycznych, np.prof. Anny Piekarskiej z UM w Łodzi, prof.K.Simona z Wrocławia, pani dr S.Serafińskiej itd. Szukam również badań i informacji na stronie www.cdc.gov.	EMEA, wytyczne cdc, who , pubmed oraz naszych towarzystw
Medycyna praktyczna, opinie epidemiologów, opieka.farm	Chpl, internet	Chpl,	Publikacje naukowe, chpl	Wykłady profesorów, portale branżowe, prasa naukowa	Chpl , branżowe strony internetowe, czasopisma fachowe
Z artykułów naukowych i pewnych źródeł.	Doniesienia w internecie, chpl	Chpl	Wykłady profesorów, portale branżowe, prasa naukowa	internet	Z wiadomości i artykułów naukowych
tylko z profesjonalnych źródeł	CHPL	opinie ekspertów w dziedzinie	artykuły naukowe, wypowiedzi autorytetów medycznych	Głównie profile profesorów, lekarzy. I rzetelne strony internetowe	Chpl, badania
Z medycznych stron i publikacji	Clinicaltrials.gov, chpl	publikacje naukowe, wypowiedzi naukowców	Z chpl szczepionki i wypowiedzi lekarzy i naukowców specjalizujących się w dziedzinie szczepień	Z publikacji badań i chpl	Branżowe social media i portale internetowe
Ze szkoleń prowadzonych przez epidemiologów. Z Charakterystyki Postaci Leku szczepionek już dopuszczonych do obrotu w UE.	z doniesień i publikacji naukowych	Publikacje naukowe	z publikacji badań i chpl	Z internetu	Z artykułów naukowych
Z charakterystyki produktów leczniczych	„http://www.pteilchz.org.pl/www.naukaprzeciwpandemii.pl.”	Z Internetu, tylko niestety jest mało rzetelnych artykułów na temat szczepionki.	Z internetu	Chpl, media, internet	Szkoleń
Z charakterystyki produktów leczniczych	CHLP, branżowe artykuły, grupy zamknięte zawodów medycznych i publikowane tam odnośniki do artykułów, PubMed, opinie lekarzy i farmaceutów	Chpl	Medycyna praktyczną, brytyjski nhs	Medycyna praktyczną, brytyjski nhs	Publikacje, chpl, opinie lekarzy, własne wiedza ze studiów
Z internetu	Internet	Opinia immunologow	Internet	Internet	Grupa fb Szczepienia-RozwiewamyWatpliwisci, szkolenia z izby aptekarskiej, wykłady prof Pyrcia czy prof Okrucinskiego
Od autorytetow	Media i rozmowy z mądrzejszymi	Strona EMA.	Z badań klinicznych	Z dostępnych różnych źródeł	Medyczne fora internetowe ,opinia lekarzy ,
Z portali takich jak ten	Pubmed, NIA	Internet - strony medyczne	Publikacje naukowe, opracowania, chpl.	Chpl, artykuły naukowe	Z literatury fachowej.
Brak	internet	ChPL, artykuły naukowe, wypowiedzi fachowców	Chpl, artykuły naukowe	Chpl, artykuły naukowe	Internet
„Z portali internetowych przeznaczonych dla przedstawicieli zawodów medycznych. Głównie Medycyna Praktyczna i Opieka Farmaceutyczna.”	Z artykułów naukowych	Z pewnych źródeł naukowych	Chpl, prasa specjalistyczna	Chpl, artykuły naukowe	Z internatu
	Portale medyczne typu opieka.farm, wypowiedzi uznanych lekarzy, wirusologów, mikrobiologów.	Literatura	Z pozycji naukowych		Z literatury, od lekarzy, z własnego doświadczenia.
		Chpl, prasa specjalistyczna			Wiedzą fachowa
					Z internetu

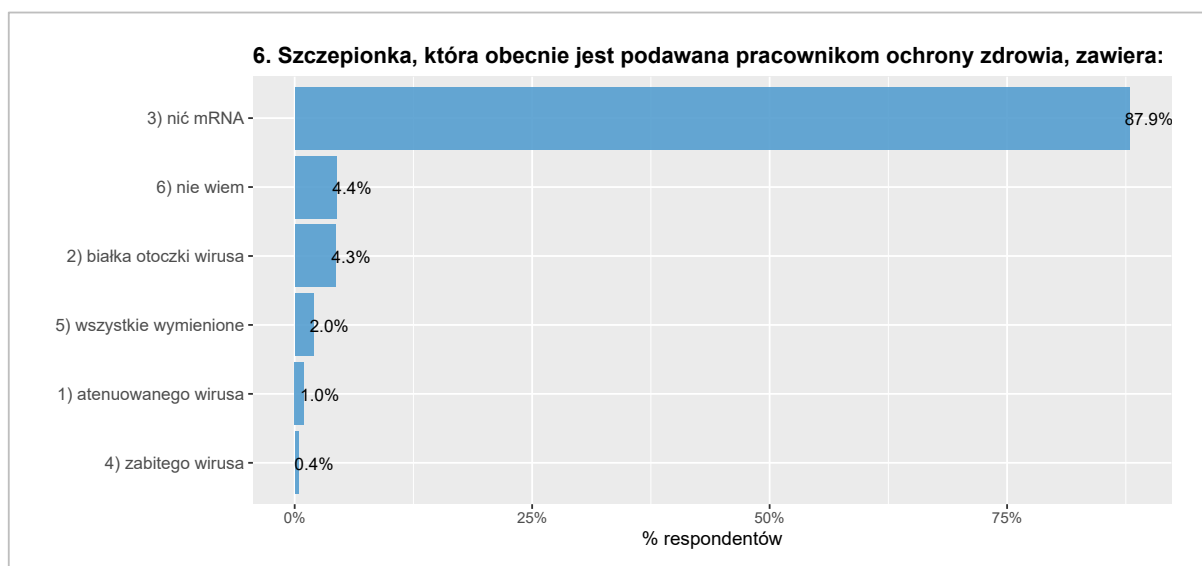
„Protokołów z badań klinicznych Publikacji naukowych w bazach medycznych Dyskusji ekspertów w mediach/społecznościowych”	Grupa na FB „Szczepienia rozwiewamy wątpliwości”, szkolenia online, artykuły	Z badań klinicznych udostępnionych przez firmy, od osób wykształconych w temacie publikujących artykuły na ten temat	Literatura, szkolenia on line , i wsluchuję się w wypowiedzi prawdziwych autorytetów w mediach .	Z wypowiedzi fachowców	Z życia
Z własnej wiedzy - w tak krótkim czasie nie da się przebadać skutków długoterminowych szczepionki	Czytam artykuły naukowe dotyczące szczepionek, procesu ich powstawania i badań klinicznych, uczestniczę w szkoleniach online	Z dokumentów EMA, publikacji wyników badań klinicznych, od innych specjalistów, którzy korzystają z EBM.	Pfizer i Biontech	Internet, strony internetowe naukowe	Artykuły naukowe, Chpl szczepionki
Z CHPL	Chpl, wyniki badań klinicznych	Z wiarygodnych portali internetowych, od specjalistów, wirusologów, ze źródeł naukowych	Lekarz	chpl, fora, artykuły	Z opublikowanych badań klinicznych, artykułów na mp, od innych lekarzy, wirusologów, immunologów
Wykład profesora immunologii, wiedza ze studiów	Internet - źródła medyczne	Badania kliniczne, Chpl	who, strona producenta, amerykańskie strony	„Udostępnione badania pfizera i moderny Portale branżowe”	wypowiedź i artykuły medyków i naukowców
Z waszych zeszytów ;)	Z Twitera prof Wojciecha Szczeklika, który podaje wiedzę ze źródeł EBM	Prawdę mówiąc głównie od znajomych farmaceutów, którym ufam i bardziej siedzą w temacie.	Internet	Z portali medycznych i farmaceutycznych (tu chyłę czoła przed opieką.farm), słucham opinii lekarzy - wirusologów, ludzi z pierwszego frontu walki z Covid 19	opieka.farm
Z badań naukowych, chpl, wytycznych CDC, FDA i WHO	z chpl	Z badań naukowych	Internet tv	Z badań naukowych i wykładów lekarzy i profesorów akademickich	Internet, wywiady z ekspertami
Z internetu, od znajomych pracowników służby zdrowia	Różne medyczne strony internetowe	ChPL, Raporty oceniające, artykuły naukowe	Dokumentacja szczepionki, dokumenty i wytyczne EMA i FDA	Internet	Z internetu, ale bardziej naukowych i sprawdzonych stron, czytałam ChPL tej szczepionki.
Z artykułów naukowych oraz wypowiedzi ekspertów.	Tylko i wyłącznie rzetelne artykuły z magazynów branżowych (naukowych).	Chpl, EBM, badania	Z literatury	literatura medyczna, uptodate.com	Od producenta
Ze sprawdzonych źródeł	ChPL, portale branżowe	Z badań publikowanych na anglojęzycznych portalach	CHPL	Z grup na FB poświęconych tematyce szczepień, z opracowań na stronach dla specjalistów.	Chpl
Pubmed, wypowiedzi profesorów wirusologii i immunologii	Artykuły naukowe	Z fachowych stron internetowych	Webinary. Prasa.	Za krótki czas testowania szczepionek	Urpl
„Publikowane badania kliniczne. Opracowania naukowe. Wyciągam własne wnioski.”	Internet, wypowiedzi specjalistów	Z badań i literatury	Artykuły medyczne, szkolenia online	Badań naukowych	Literatura naukowa, wypowiedzi autorytetów medycznych
Z Chpl	Z Internetu, ale porządne źródła- wypowiedzi specjalistów	Internet	Internet, chpl, opinie ekspertów, badania	Z ksiątek naukowych	Internet
Televizja, internet, gazety	Ze stron internetowych FDA, PZH. EBM	Badania, wypowiedzi specjalistów (m.in. prof. Pyrc, prof. Szczekliak)	Z przeglądu badań oraz artykułów naukowych umieszczonych w bazie pubmed	Artykuły, chpl	Czytam dokumentację wdrożeniową i raporty z badań klinicznych
	Pubmed	Chpl, PubMed	Z źródeł naukowych	Z internetu	Internet, wiarygodne źródła
	Publikacje naukowe i opinie ekspertów.	Z fachowej literatury	Z dostępnej wiedzy podanej do wiadomości publicznej oraz z wiedzy specjalistów	Raport IDMC, protokół badań, CHPL	Z mediów branżowych
			Portale medyczne	Podręczniki, chpl, portal mp.pl	Opieka. Farm
			EBM!		

Komentarz: Tylko 14% respondentów wskazało charakterystykę produktu leczniczego jako źródło wiedzy, z którego czerpie wiedzę na temat bezpieczeństwa i skuteczności szczepionek. Większość respondentów wskazywała na internet, artykuły naukowe i strony rządowe, a także webinary i fora internetowe (w tym FB).

6. Szczepionka, która obecnie jest podawana pracownikom ochrony zdrowia, zawiera:

- 1) atenuowanego wirusa
- 2) białka otoczki wirusa
- 3) nić mRNA
- 4) zabitego wirusa
- 5) wszystkie wymienione
- 6) nie wiem

Udzielone odpowiedzi:

Komentarz: 88% respondentów była zorientowana w tym, że szczepionka, która obecnie jest w użyciu, zawiera mRNA. Biorąc pod uwagę to, że nie jest to wiedza, z którą mieli oni styczność w toku nauki zawodu oraz jego wykonywania, jest to bardzo dobry wynik.

3. Podsumowanie i wnioski

Przeprowadzono największe jak dotąd badanie nastawienia pracowników aptek do szczepień przeciw COVID-19 z udziałem **1000 respondentów** (685 farmaceutów i 315 techników farmaceutycznych), które odbyło się w dniach 29 grudnia 2020 r. - 7 stycznia 2021 r. Badanie przeprowadzono z użyciem metodologii CAWI. Uwi-
doczniło ono zróżnicowane podejście do tematu szczepień wśród ankietowanych farmaceutów i techników farmaceutycznych.

Chęć zaszczepienia się „tak szybko, jak to możliwe”, wykazało **65% farmaceutów** i **39% techników**. Jeśli zaś chodzi o ogólne plany dotyczące zaszczepienia się, teraz lub w późniejszym czasie, to zaszczepić się chce 82% farmaceutów i 59% techników. Najwięcej obaw i obiekcji wśród ankietowanych dotyczyło kolejno: bezpieczeństwa szczepień, jakości związanej z transportem i przechowywaniem szczepionek oraz w mniejszym stopniu skuteczności szczepienia. Przy czym znacznie mniej wątpliwości wyrazili farmaceuci, wskazując na różne sposoby argumentowania potrzeby szczepień.

Wnioski, które można wyciągnąć z wyników badania, są następujące:

1. Zdecydowana większość farmaceutów prawdopodobnie zaszczepi się przeciw COVID-19, tylko 19% z nich wyraziła obawy lub/i obiekcje co do szczepień.
2. Wykształcenie wydaje się mieć kluczowe znaczenie w podejściu pracowników do tematu szczepień. Pracodawcy, którym zależy na wysokim poziomie wyszczepialności personelu, powinni skupić się na edukacji techników farmaceutycznych z uwagi na ich brak przekonania do szczepień i na fakt, że stanowią większą część personelu.
3. Postawy antyszczepionkowe (ang. *vaccine hesitancy*) wydają się być rzadkie wśród personelu aptek.
4. Skoro liczne obawy dotyczyły rzekomo zbyt szybkiego wprowadzenia szczepionki do obrotu i „brakiem odpowiedniej liczby badań”, kluczowym elementem edukacji personelu sceptycznego wobec szczepień powinno być zapoznanie ich z faktami dotyczącymi licznych badań, które już przeprowadzono.
5. Ryzyko anafilaksji nie wydaje się budzić dużych obaw farmaceutów, co było jednym z ważniejszych problemów, na które wskazywali, gdy pytani byli o ich rolę w zakresie szczepień w aptekach.
6. Z uwagi na wyrażone liczne obawy co do „długofalowych skutków ubocznych”, konieczna jest edukacja na temat tego, że znacznie większym ryzykiem jest wystąpienie powikłań po zachorowaniu osoby niezaszczepionej.

Badanie nie dostarczyło wniosków na temat tego, jaki jest związek między wyborem źródeł wiedzy, a przekonaniem do bezpieczeństwa i skuteczności szczepień. Z uwagi na konieczność szybkiej publikacji raportu, nie wykonano też analizy statystycznej. Zapraszamy do współpracy jednostki akademickie chcące podjąć się dalszej analizy zgromadzonego materiału lub/i współpracy w zakresie kolejnych badań.

IROF | Instytut Rozwoju
Opieki Farmaceutycznej

www.irof.pl

3PG knowledge
delivered.

www.3pg.pl